

UDVIKLING FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE. NR. 7. NOV. 2013

lev
bladet

62. ÅRGANG

Kommunen så stort på reglerne

- Henriette
mistede sit
hjem

 Krogens Bo- og Fritidsgård

Krogens Bo- og Fritidsgård er beliggende i en **skøn idyllisk natur** tæt ved **skov** og udsigt over **åbne marker**.....

Dejlig gård med mange dyr, lette maskiner.
Beboerne har selvbestemmelse omkring dagligdagen, fritid og oplevelser.

Et anderledes botilbud i hjemlige omgivelser og trykke rammer
2 ledige pladser og 2 akut pladser • Krogens Bo- og Fritidsgård
Tlf. 40 11 18 38 • www.krogenbotilbud.dk

Skovbo

Døgn- og aflastningstilbud for Børn og Unge

Ole Rømers Alle 40, Skovby, 8464 Galten
Tlf 87948350 – www.Skanderborg.dk/Skovbo

SaxSport
.dk

Sakskøbing Sportscenter
P. Hansensvej 15 | 4990 Sakskøbing
Telefon 54 70 45 66 | www.saxsport.dk

Kemp & Lauritzen

Vi gør det nemt for dig

EL-INSTALLATION

Roskildevej 12
2620 Albertslund
Tlf: 4366 8888
www.kemp-lauritzen.dk

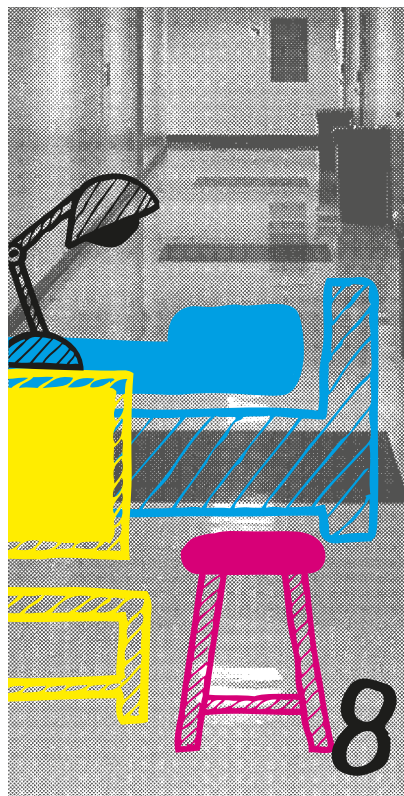
Bellisbo
– plads til den du er...

Bo i hjertet af Jylland – Nørre Snede
Kontakt leder Lars Severin Olesen på telefon 2910 1680

www.bellisbo.ikast-brande.dk

indhold

- 4 Kort nyt**
- 5 Leder**
  - At tænke sig om inden man stemmer
- 6 Kommunalvalg**
  - Dennis har udviklingshæmning og er valgtforordnet
- 8 Flytning uden samtykke**
  - Henriette mistede sit hjem på grund af kommunens ulovlige handlinger
- 15 Ny formand for ULF**
- 16 Regeringens handicappolitiske handlingsplan**
  - Flotte visioner og pinagtige fortællinger
- 21 Bank-Mikkelsens pris til inklusionens forkæmper**
- 22 Seksualvejledning**
  - Med hjælp af hånddukke
- 30 Djurslands Folkehøjskole**
  - Jeg ville bare ikke have ham hen at sidde sammen med de ældre
- 32 Partypatruljen skaber oplevelser**
  - Tre pædagogstuderende arrangerer fester, bingo bango og udflugter
- 42 Kort nyt**

AFRIKA PÅ LIVØ

Livø en torsdag i september: Pludselig lyder der afrikanske trommer i det fjerne. Hvad er nu det? Jo, Afrika er kommet til Livø, og det er 125 unge udviklingshæmmede samt medarbejdere fra bofællesskaber i Vesthimmerland og Jammerbugt kommuner også.

Det er 26. år i træk, at Kollektivet Ranum har taget initiativ til de traditionsrige temadage på Livø. Ofte har temaerne været tæt forbundne med Livøs kultur og natur og de muligheder, som Livø har at byde på - eksempelvis emner som Ertebøllerne befolker Livø (stenalder), Go`nat på Livø (spændende aktiviteter i nattens mørke), og Naturligvis Livø (plante og dyreliv).

For deltagerne er Livø-arrangementerne en fantastisk mulighed for at lære nyt, lege med de kreative evner, udfordre egne grænser og ikke mindst møde gamle og nye venner.

I år havde deltagerne på forhånd meldt sig på otte forskellige hold: Storvildtjagt, tromme, dans, batikfarvning, afrikanske smykker, magi og medicin, Tinga Tinga maleri og afrikansk skolestue.

Kollektivets hjemmeside: www.kollektivtranum.dk

STIG LANGVAD:

Cepos diskriminerer

Cepos har netop udgivet rapporten "Internationale menneskerettighedskonventioner og dansk ret". DH's formand og medlem af FN's Handicapkomité, Stig Langvad, kritiserer i et debatindlæg i Jyllands-Posten den 19. oktober Cepos for at diskriminere.

Han skriver blandt andet: Den liberale tænketank Cepos manipulerer med læserne ved at give forkerte fortolkninger i forhold til de internationale forpligtelser og ved at male fanden på væggen, når det gælder konsekvenserne af at leve op til de forpligtelser, som Folketinget har tiltrådt.

De giver anbefalinger og håber på, at staterne vil opfylde dem. Komiteerne kan ikke træffe bindende afgørelser. Det er kun Folketinget, der kan lave lovgivningen og konkret beslutte, hvordan konventionerne skal forstås i dansk sammenhæng.

Læs hele læserbrevet her:

jyllands-posten.dk/opinion/breve/ECE6124887/cepos-diskriminerer/

At tænke sig om inden man stemmer...

AF SYTTER KRISTENSEN,
LEVS LANDSFORMAND

Danskernes engagement i lokaldemokratiet er dalende – ikke mindst når det gælder de unge og de udsatte grupper. Sådan lyder det fra blandt andet økonomi- og indenrigsministeren og KL, som derfor har lanceret kampagnen "Tænk dig om før du IKKE stemmer". Målet er at få flere til at sætte deres kryds til kommunalvalget den 19. november. Men bekymringen for lokaldemokratiet kan godt klinge lidt hult.

Med de såkaldte handle-, betalingskommune-regler fra 2010 blev en stor gruppe mennesker med udviklingshæmning gjort til en slags demokratiske B-medlemmer. Reglerne betyder nemlig, at de er frataget den demokratiske indflydelse i forhold til de kommunalpolitikere, der træffer en lang række vitale beslutninger på deres vegne. De rammes af reglerne, hvis de er flyttet i et botilbud i en anden kommune, end der hvor de er vokset op. Så beholder den oprindelige kommune – hvor borgeren jo ikke længere bor – nemlig betalingsforpligtelsen og kompetencen i forhold til sociale afgørelser.

Ja, man tror, det er løgn og fordrejning. Men den er desværre god nok. Flere tusind borgere med udviklingshæmning er ramt på deres demokratiske medborgerskab, fordi man ikke har viljen til at finde en anden måde til at fordele de sociale udgifter mellem landets kommuner. Det synes jeg både er kynisk, uetisk og udemokratisk.

Det er værd at huske, at handle-, betalingskommune-reglerne er KL's værk. Den magtfulde kommunale interesseorganisation pressede politikerne på

Christiansborg til at ændre de mellemkommunale betalingsregler med henvisning til behovet for at styre økonomien. At det så kostede nogle sårbare medborgere deres demokratiske rettigheder, spillede tydeligvis ingen rolle.

Kampagnen "Tænk dig om før du IKKE stemmer" er på mange måder både relevant og sympatisk. Det er bestemt et alvorligt problem, hvis færre og færre gør brug af deres stemmeret i forbindelse med kommunalvalgene – og hvis kampagnen kan give et skub i den rigtige retning, er det fint.

I en KL-pressemeddelelse om kampagnen udtaler KL's formand Erik Nielsen blandt andet: "Ved mit rådhus i Rødovre og på mange andre rundt i landet hænger der et banner med ordene: Herinde tager vi beslutninger, der påvirker din hverdag. Og det er jo netop det, valget handler om – dig, dit liv og din hverdag" (kl.dk). Og det lyder jo umiddelbart meget fint og rigtigt. Den 19. november skal vi vælge de politikere, som påvirker vores egen hverdag.

Men gad vide om KL-formanden egentlig er klar over, at det ikke gælder for de af Rødovres borgere, som har en anden handle- og betalingskommune end Rødovre?

Flere tusind borgere med udviklingshæmning er ramt på deres demokratiske medborgerskab, fordi man ikke har viljen til at finde en anden måde til at fordele de sociale udgifter mellem landets kommuner.

Dennis er valgtilforordnet i Brøndby:

Udviklingshæmmede kan selvfølgelig også deltage i demokratiet

Den 19. november befinder Dennis Navera sig i Kulturhuset i Brøndby. Ikke for at gå til koncert eller se teater, men for at uddele stemmesedler til vælgerne i Brøndby Kommune og hjælpe dem med at finde stemmeboksen. Han er valgtilforordnet for SF ved dette års kommunalvalg

For 30-årige Dennis Navera er interessen for politik en naturlig del af det at indgå i et demokrati og have stemmeret. Dennis har interesseret sig for politik i cirka halvandet år, og interessen blev især vakt af nyhedsudsendelser i fjernsynet. Han fortæller, at han blev grebet og gerne ville vide mere, når han så noget om politik i fjernsynet. Han begyndte at undersøge mere om politik, og hans egne holdninger begyndte så småt at tage form. For et stykke tid siden meldte han sig ind i Socialistisk Folkeparti, efter at have sat sig ind i partiets værdier. Det var især partiets handicappolitik og deres fokus på klima og grøn energi, som Dennis kunne identificere sig med. Derfor takkede han også ja, da han blev spurgt, om han havde lyst til at være valgtilforordnet for SF ved kommunalvalget den 19. november.

Dennis bor i et bofællesskab sammen med tre andre udviklingshæmmede. Han er den eneste af de fire, der interesserer sig for politik.

- Men det er okay – vi har det stadig rigtig hyggeligt. Vi har fællesrum, og vi laver mad sammen, siger Dennis. Han får pension, men arbejder også som produktionsassistent for nøgleprodu-

centen Ruko, hvor han skal pakke ting og sager og sende dem til udlandet.

VIGTIGT AT DELTAGE I DEMOKRATIET

Det betyder meget for Dennis, at han har stemmeret:

- Jeg vil gerne have indflydelse og være med til at bestemme, hvordan Danmark skal være. Det er vigtigt at bidrage til samfundet – udviklingshæmmet eller ej.

Dennis mener, at han kan bidrage med noget særligt på handicapområdet.

- Mange af dem, der tager beslutninger om handicappede, er jo slet ikke handicappede selv. Jeg ved lidt mere om, hvad det vil sige.

Noget af det, Dennis gerne så ændret på handicapområdet, er mængden af bofællesskaber for mennesker med handicap.

- Jeg synes, der skal være flere bofællesskaber, som er handicapegnede, så folk i kørestol let kan komme rundt. Det kan også være en god start for folk, der måske senere kan lære at bo for sig selv.

Dennis fortæller, at han selv har opsøgt det meste af den viden, han har om

politik, men at det desværre ikke er alle, der har lige så gode muligheder for at orientere sig i politik som ham. Nogen kan for eksempel have læsevanskeligheder, og i fjernsynet er det ikke altid lige let at forstå, hvad det egentlig er, der refereres til og snakkes om.

- Jeg synes godt, at pædagogerne kunne være lidt bedre til at informere om politik. At der blev snakket mere om politik ude i bofællesskaberne, så det fyldte lidt mere i hverdagen.

Men det er ikke kun handicapområdet, der optager Dennis. Også miljø og indvanderpolitik interesserer ham, og han fortæller ivrigt om, hvad han synes kunne forbedres på de pågældende områder.

- Der er mange unge indvandrere, der laver kriminalitet. Jeg synes godt, vi kunne lave nogle klubhuse til dem, og sørge for at de har nogle steder, hvor de kan komme og være sig selv. Der er for eksempel en del tomme lokaler, der ikke bliver brugt, og dem kunne man godt lave til klubhuse.

Dennis synes også, at der ligger for

meget skrald på gaderne og i naturen, og det er skidt for miljøet.

- Vi burde have nogle flere skraldespande rundt omkring. Måske skulle der også være lidt mere fokus på, at det er skidt at smide med sit skrald.

LIGE MULIGHEDER FOR AT DELTAGE I DEMOKRATIET...

Dennis Navera blev indstillet som valgtilforordnet af Torben Olsen, der er far til en af Dennis' bofæller. Torben sidder i handicaprådet i Brøndby, som repræsentant for LEV. I februar skrev han til kommunalbestyrelsen og foreslog dem også at bruge folk med udviklingshæmning som valgtilforordnede.

- Men det afviste kommunalbestyrelsen blankt. Det synes jeg ikke er i orden. Handicapkonventionen siger, at mennesker med handicap skal have lige muligheder for at deltage i demokratiet, siger Torben. Til gengæld fik han opbakning på et møde i handicaprådet, hvor både Socialdemokraterne, SF og Venstre var positivt indstillet overfor ideen.

- Men så vendte Socialdemokraterne og Venstre pludselig på en tallerken og bakkede helt ud. Det var et rodet forløb, og desværre stod SF alene om endeligt at sige ja tak.

Torben Olsen fortæller, at Brøndbys borgmester senere forklarede, at de havde valgt at sige nej, fordi "det ville blive en dårlig oplevelse for de udviklingshæmmede". Borgmesteren mente, at ikke alle vælgere ville være lige tolerante overfor valgtilforordnede, som var udviklingshæmmede. Han mente, at det før var set, at nogle vælgere blev sure og utålmodige, når det ikke gik stærkt nok. Den forklaring køber Torben ikke: - Det er jo bare en dårlig undskyldning. På det tidspunkt var der flere måneder til valget.

Uanset hvad, mener Torben Olsen, at det er et godt skridt på vejen, at SF har valgt at bruge Dennis som valgtilforordnet.

- Vi får sendt et vigtigt signal om, at udviklingshæmmede selvfølgelig også sagtens kan være valgtilforordnede og deltage i demokratiet. Ligesom at astrofysikere og fabriksarbejdere er repræsenteret, skal mennesker med udviklingshæmning også være det.

For at fremme mennesker med udviklingshæmnings muligheder for at deltage i demokratiet, afholdes der flere steder i landet valgmøder, hvor borgere med udviklingshæmning er inviteret. Sådan et har også været afholdt i Brøndby. Her havde kommunens borgere med udviklingshæmning mulighed for at komme og møde nogle af de lokale politikere og diskutere emner som uddannelse, arbejde, kultur og fritid.

Dennis er spændt på resultatet af dette års kommunalvalg, og han glæder sig også til at være en aktiv del af valget.

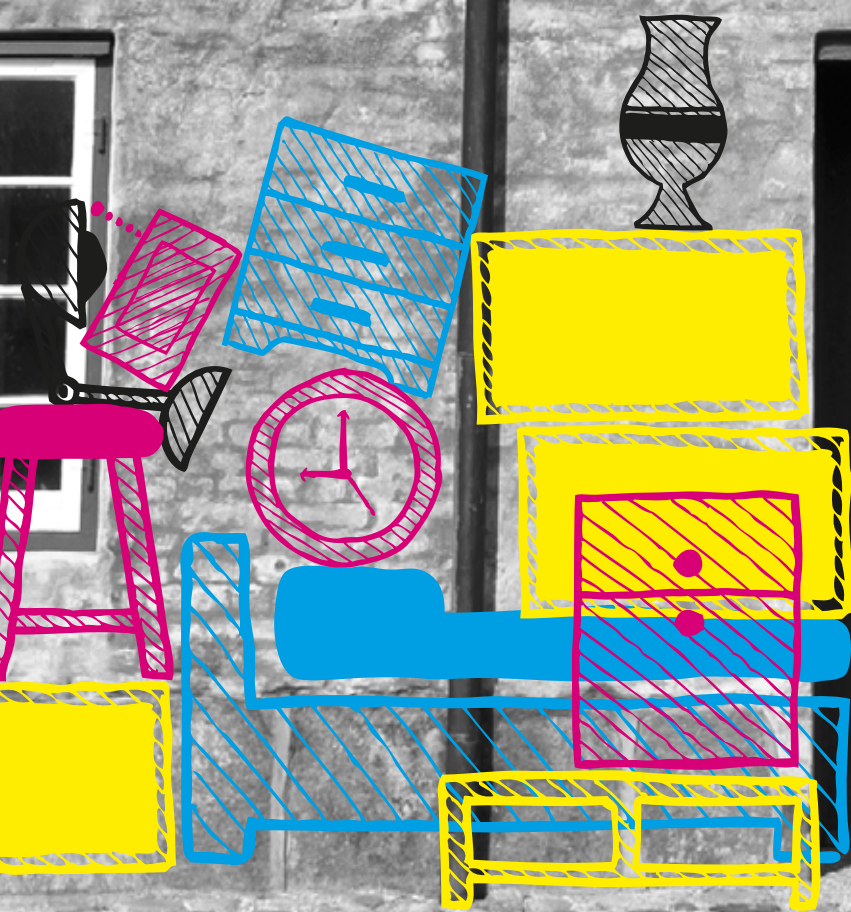
- Jeg glæder mig til at møde nye mennesker. Både vælgerne og de andre valgtilforordnede.

Til spørgsmålet om hvorvidt Dennis nogensinde selv har overvejet at stille op, trækker han lidt genert på smilebåndet. - Det kunne da være meget spændende at komme med i byrådet. Det er jo for sent at stille op denne gang, men så har jeg da fire år til at øve mig i.

"Mange af dem, der tager beslutninger om handicappede, er jo slet ikke handicappede selv. Jeg ved lidt mere om, hvad det vil sige."

Kommunen så stort på reglerne

– Henriette mistede sit hjem

Hvis ikke 44-årige Henriette Rasmussen havde nogle forældre, som kunne sætte hælene i og søge hjælp og rådgivning, så havde hun i dag siddet på et plejehjem for ældre – formentlig resten af sit liv. Hendes kommune så stort på alle regler på området og flyttede hende fra hendes hjem. Kun ved en vedholdende indsats lykkedes det at få Henriette væk fra plejehjemmet

Den 18. juli 2012 sætter personalet på Henriette Rasmussens botilbud seng, tv-bord og andre personlige ejendele ud i mellemgangen ved skraldecontainerne. Køge Kommune har besluttet, at en anden beboer skal flytte ind i Henriettes lejlighed, mens hun opholder sig på et plejehjem, som led i genoptræningen efter en længere sygdomsperiode. Botilbuddet havde på det tidspunkt været Henriettes hjem i 15 år.

Først cirka 14 måneder efter at Henriettes ting var flyttet ud af lejligheden – og efter en intens og ihærdig indsats fra Henriettes forældre og LEVs rådgivning - bøjede kommunen sig og erkendte, at den havde handlet ulovligt.

På det tidspunkt havde sagen været behandlet af to omgange i Det Sociale Nævn. Nævnet endte med at slå to ting fast: For det første at kommunen fra starten skulle have behandlet flytningen af Henriette efter Servicelovens magtanvendelsesregler. For det andet at kommunens begrundelse for at flytte Henriette ikke levede op til lovens krav.

Summa summarum: Kommunen flyttede Henriette ulovligt! Og det gjorde den tilmed med den konsekvens, at Henriette permanent blev frataget sit hjem. Lejligheden i Henriettes hidtidige botilbud var nemlig givet til en anden. Henriette er nu flyttet ind på botilbuddet Agerbækhus, som er et botilbud for mennesker med komplekse handicap.

SYGDOMMEN

Det problematiske forløb startede den 1. oktober 2011, da Henriette blev syg. Henriette havde fået en meget alvorlig blærebetændelse, som – fordi den ikke blev behandlet i tide - havde udviklet sig til nyre-bækkenbetændelse og blodforgiftning. Henriette var i en faretruende situation og havde over 40 i feber, da hun blev indlagt.

Før Henriette blev syg, var hun forholdsvis velfungerende. Hun kunne tale, gå, selv tage tøj på, være sammen med andre mennesker. Hun levede i det hele taget et aktivt og udadvendt liv. Henriette havde desuden en kæreste på det tidspunkt. Han boede i det samme botilbud som Henriette.

Henriettes aktive og udadvendte liv satte sygdommen en brat stopper for. Sygdommen, hvis årsag aldrig er blevet fastslået, gjorde, at Henriettes arme og ben krampede helt sammen. Hun kunne ikke tale længere, fik indlagt sonde og fik brug for støtte i forbindelse med mange flere af de daglige praktiske gøremål, for eksempel toiletbesøg. Desuden blev Henriette meget passiv og angst – formentlig som en følge af det chok som de mange voldsomme ændringer i hendes tilværelse medførte.

SANDEDE TIL

Efter en længere periode ind og ud af hospitalet efterfulgt af et langt ophold på et aflastningssted, fik Henriette i slutningen af maj 2012 tilbudt en bolig

Henriette (th.) og hendes mor Britta Rasmussen

”På plejehjemmet betragtede de det som en aktivitet at komme op og blive vasket og få tøj på. Henriette lå ofte på sit værelse og gloede tomt ud i luften. Eller måske så hun lidt fjernsyn...”

”Vi har brugt meget tid på at skrive klager. Og det har taget meget tid og energi. Men nu har vi også set, at det kan lykkes. Man skal ikke give op. Uden pårørende var Henriette måske blevet liggende på plejehjemmet, til hun blev båret ud. Hun havde fået sondemad, var blevet skiftet og sat i en stol... Det er i hvert fald min bekymring”

på et plejehjem, som reelt er et plejehjem for ældre demente. Beskeden fra kommunen var, at hvis Henriettes forældre sagde nej tak til tilbuddet kunne alternativet være ”en bolig et sted på Sydsjælland”.

- Jeg gik helt i chok. Det var pest eller kolera om Henriette skulle på plejehjem eller til Sydsjælland. Jeg kører ikke bil, så jeg ville få meget svært ved at besøge hende alene. Vi fik to hverdage til at forholde os til det, og det endte med, at vi accepterede plejehjemmet. Alternativet kunne vi slet ikke overskue, fortæller Britta Rasmussen.

Plejehjemmet viste sig hurtigt at være en katastrofe for Henriette. Hun sad ganske enkelt og synede hen i passivitet. Britta Rasmussen:

- På plejehjemmet betragtede de det som en aktivitet at komme op og blive vasket og få tøj på. Henriette lå ofte på sit værelse og gloede tomt ud i luften. Eller måske så hun lidt fjernsyn. Flere gange, når jeg kom på besøg, sad Henri-

ette og så tyske krimier, som hun jo ikke forstår. Menneskelig kontakt var der ikke meget af.

- Ifølge lederen på plejehjemmet var de gode til pasning og pleje, men de havde ingen pædagogisk uddannelse og havde heller ingen erfaring med udviklingshæmmede.

- Jeg skulle kæmpe for at få Henriette op af sengen. På et tidspunkt kom jeg der hver dag, for Henriette skulle ikke ligge og glo hele tiden. Plejehjemmet var ikke egnet til Henriette, og hun var meget ked af at være der, hvilket hun også gav udtryk for.

DET BEGYNDER AT GÅ FREMAD

Genoptræningen var længe under al kritik. Terapeuterne på aflastningshjemmet anede ikke, hvordan de skulle håndtere en person med de handicap, som Henriette havde. Først da familien fik kontakt til en fysioterapeut, som er tilknyttet dagtilbuddet Blumesvej, begyndte der at ske noget. Den pågældende fysioterapeut er ekspert i genoptræning af mennesker med svære handicap, så han vidste, hvad der skulle til. På grund af det begrænsede antal timer om ugen, terapeuterne på aflastningshjemmet kunne hjælpe Henriette, blev det arrangeret, at Henriette selv måtte betale for genoptræningshjælp af terapeuten fra Blumesvej.

Den tilkøbte fysioterapi endte med at give resultater i slutningen af 2012. I dag, et år senere, kan Henriette tale igen, hun virker gladere, armene er kommet delvis ud af den forkrampede skruestik, de sad i, hun kan selv spise igen (mades). Men benene kan hun fortsat ikke bruge. Så hun sidder i kørestol, og hendes fingre er helt krymlet sammen, som Britta Rasmussen formulerer det.

Efter lang tids pres fra Henriettes forældre lykkes det at få bevilget ekstra timer til socialpædagogisk bistand. Målet var at give bedre muligheder for meningsfulde aktiviteter i dagligdagen. Men det mærkede hun ikke meget til længe. Fra den socialpædagogiske bistand blev bevilget, til den blev iværksat, gik der over et halvt år. Og i den tid var 44-årige Henriette overladt til et plejehjems personale, som hverken havde tid eller

kompetencer til at understøtte hende i hverdagen.

NY BOLIG OG NYT HÅB

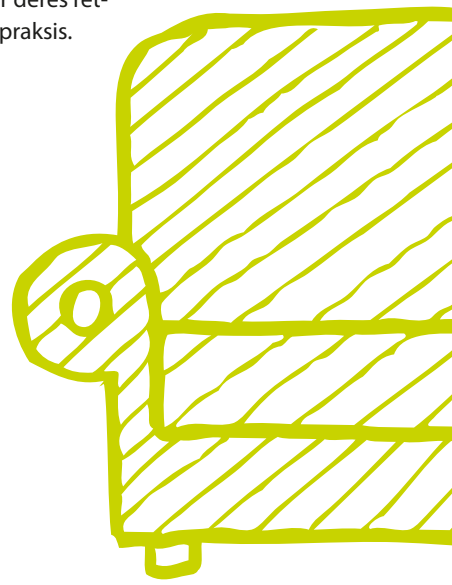
Efter et meget langstrakt og konfliktfyldt forløb mellem kommunen, Henriettes forældre og LEV, fik Henriette Rasmussen i september i år tilbudt en ny bolig på bostedet Agerbækhus i Køge. Og Henriette og hendes forældre besluttede at tage imod tilbuddet først og fremmest for at komme væk fra plejehjemmet.

Og Agerbækhus ser ud til at være et godt sted. De fysiske forhold er godt nok ikke til nogen førstepræmie, men det gør mindre, fordi personalet ved, hvordan de skal håndtere beboerne. Agerbækhus og dagtilbuddet på Blumesvej hører i øvrigt på det nærmeste sammen, så på den måde kendte Henriette og hendes far og mor til forholdene på forhånd.

Om selve sagsforløbet siger Britta Rasmussen:

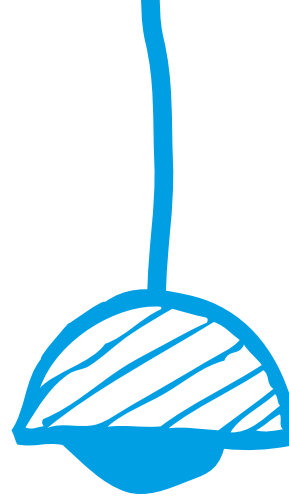
- Vi har brugt meget tid på at skrive klager. Og det har taget meget tid og energi. Men nu har vi også set, at det kan lykkes. Man skal ikke give op. Uden pårørende var Henriette måske blevet liggende på plejehjemmet, til hun blev båret ud. Hun havde fået sondemad, var blevet skiftet og sat i en stol... Det er i hvert fald min bekymring.

- Henriette kunne ikke have kæmpet alene, og vi kunne ikke have kæmpet uden hjælp fra LEV. Jeg kan ikke lade være med at tænke på, hvordan det mon går dem, som ikke har pårørende – og som ikke selv kan tage kontakt til LEVs rådgivning. De sidder i saksen, og jeg tør slet ikke tænke på, hvad det betyder for deres retigheder i praksis.

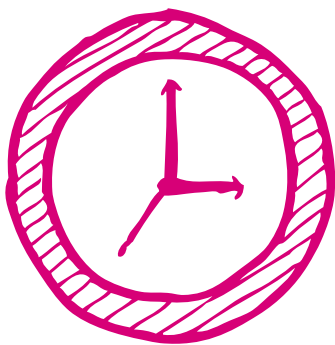

Henriette-sagen er ikke noget særtilfælde

Henriette Rasmussens sag er slem. Men ikke enestående. LEVs rådgivning får ofte sager ind, som handler om, at en kommune flytter en borger – uden hjemmel i lovgivningen viser det sig oftest. LEVs formand, Sytter Kristensen, frygter dog en endnu større underskov af tilfælde, som aldrig bliver opdaget, og hun er vred over, at den slags fundamentale rettighedskrænkelser kan fortsætte uden at nogen griber ind.

Henriette Rasmussen boede i et bofællesskab i 15 år. Lejligheden i bofællesskabet var hendes hjem, og hun havde gode relationer til sine medbeboere, kendte de fysiske omgivelser. Som for så mange andre var Henriettes hjem det sted, hun følte sig hjemme og var tryk.

Alligevel mente Køge Kommune, at kommunen havde ret til at flytte Henriette fra hendes hjem – ikke fordi det var i Henriettes interesse, men fordi det var mest praktisk for kommunen, som ikke ville ændre på hjælpen til Henriette – og tilsyneladende også, fordi kommunen havde brug for Henriettes hjem til en anden borger med handicap.

Den slags er heldigvis ikke lovligt! Men alt for meget tyder på, at det ikke forhindrer nogle kommuner i at flytte rundt på mennesker med udviklingshæmning, fordi de finder det mest praktisk i forhold til driften af deres tilbud.

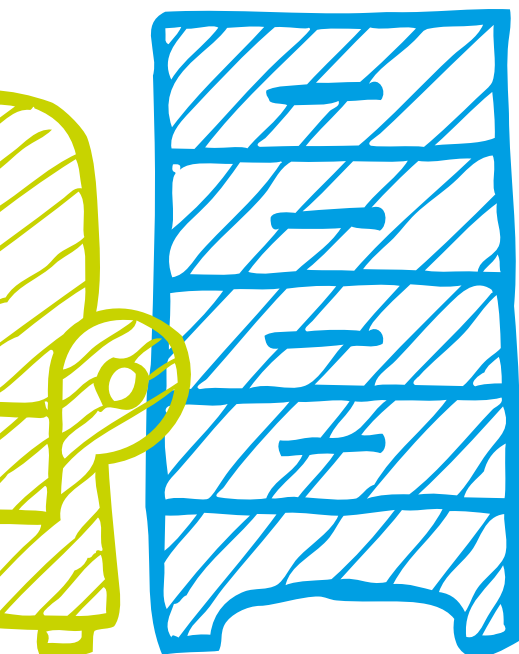
I Servicelovens regler om magtanvendelse findes nogle ret klare bestem-

melser for, hvordan en kommune skal forholde sig, hvis den mener, at en beboer bør flyttes til en anden bolig. Hvis beboeren selv kan sige ja eller nej, har det selvfølgelig forrang. Det kræver naturligvis, at borgeren giver tilsagn om flytningen på et fuldt oplyst grundlag – og at vedkommende forstår, hvad det er, han eller hun siger ja til. Altså at der foreligger et såkaldt *informeret samtykke*.

Henriette Rasmussen var ikke i stand til at give et informeret samtykke i maj 2012, hvor Køge Kommune besluttede, at Henriette permanent skulle flyttes fra den bolig, som havde været hende hjem i 15 år. Og når hun ikke kunne give informeret samtykke, så var den eneste lovlige mulighed, kommunen havde for at flytte Henriette, en flytning efter Servicelovens regler om "flytning uden samtykke" (§ 129).

En flytning uden samtykke kan kun ske efter forudgående tilladelse fra Statsforvaltningen (tidligere Det Sociale Nævn). Det er med andre ord ikke kommunen, som kan træffe afgørelsen – kommunen kan alene indstille til Statsforvaltningen, som så behandler sagen og træffer afgørelsen. En afgørelse som borgeren eller pårørende i øvrigt kan anke til Ankestyrelsen.

Reglerne om flytning uden samtykke er en del af Servicelovens magtanvendelsesregler. Det ligger der et vigtigt signal i. At blive flyttet fra sit hjem er voldsomt og indgribende – og så er det fuldkommen underordnet, om hjemmet er en lejlighed i et botilbud, og om den borger, som flyttes, har et handicap. Derfor har man i lovgivningen fastsat nogle strikse regler for, hvornår det undtagelsesvis kan være i orden at foretage den magtanvendelse, det er at flytte et menneske fra sit hjem.

”Da jeg fortalte kommunen om reglerne om flytning uden samtykke, påstod de, at de aldrig havde hørt om dem før. Så tjekkede de efter, og måtte erkende, at de var meget tæt på at begå lovbrud. Lokalpressen var på sagen, og så måtte man påbegynde en sagsbehandling efter reglerne”

Betingelserne for, at statsforvaltningen på baggrund af kommunens indstilling kan beslutte, at en person skal flyttes, fremgår af servicelovens § 129, stk. 1. Betingelserne er strenge, og flytning kan kun finde sted, når:

1. det er absolut påkrævet for, at den pågældende kan få den nødvendige hjælp, og
2. hjælpen ikke kan gennemføres i personens hidtidige bolig, og
3. den pågældende ikke kan overskue konsekvenserne af sine handlinger, og
4. den pågældende udsætter sig selv for at lide væsentlig personskade, og
5. det er uforsvarligt ikke at sørge for flytning.

ELENDIG SAGSBEHANDLING

Køge Kommune flyttede Henriette permanent fra hendes hjem – og det gjorde kommunen uden at følge reglerne, og uden at grundlaget for flytningen var i orden. Det fremgår klart af den afgørelse, som Det Sociale Nævn traf efterfølgende. Nævnet skriver blandt andet: ”Vi vurderer, at kommunen ikke har dokumenteret, at en flytning ville være i Henriette Rasmussens interesse, idet en flytning ikke er nødvendig for at bevare hendes tilknytning til sine pårørende”. Videre står der i afgørelsen: ”... det forhold, at der ikke er tilstrækkelige ressourcer på [Henriettes oprindelige bosted], samt at værelserne er for små til hjælpemidlerne, ikke i sig selv kan bevirke, at betingelserne for flytning uden samtykke i servicelovens § 129, stk. 3 er opfyldte”.

Konklusionen er med andre ord: Køge Kommune krænkede Henriettes

grundlæggende rettigheder til hendes egen bolig. Kommunen fulgte ikke de gældende regler for, hvordan der skal indstilles til Statsforvaltningen om flytning – i hvert fald ikke før længe efter at flytning rent faktisk havde fundet sted, og en anden var flyttet ind i Henriettes hjem i botilbuddet.

Konklusionen er imidlertid også, at de alvorlige rettighedskrænkelser, som Henriette har været udsat for, kun fik konsekvenser for Henriette. Køge Kommune blev godt nok underkendt i Det Sociale Nævn, men sagen fik ingen andre konsekvenser for kommunen. - Det er forfærdelig dårlig sagsbehandling fra Køge Kommunes side, siger LEVs formand Sytter Kristensen. Det er godt nok bekymrende, hvis en kommune tror, at den uden videre har ret til at flytte rundt på sine borgere, blot fordi de bor i botilbud og har et handicap. Man burde kende til Servicelovens magtanvendelsesregler – og til De Sociale Nævns (nu Statsforvaltningen) tilbageholdenhed med at bevilge flytning uden samtykke.

- Det ser unægtelig ud som om, kommunen har forsøgt at manipulere Henriettes forældre til at sige god for, at Henriette skulle flytte på plejehjem. De fik en helt urimelig tidsfrist til at overveje plejehjemmet – fem dage midt i en pinseferie. Og det tilsagn, som Henriettes mor nødtvunget gav, var på ingen måde en accept af, at Henriette skulle flytte fra sit hjem i det oprindelige botilbud. Det var blot et ja til en lejekontrakt på en midlertidig bolig i plejehjemmet.

STORT PROBLEM

Desværre er sagen fra Køge ikke en sjældenhed. I LEVs rådgivning kommer der nærmest ugentligt sager ind, som handler om netop dette.

Sagerne drejer sig, som i Henriettes tilfælde, enten om en flytning internt i en kommune. Eller måske mere typisk om, at en kommune vil hjemtage en borger fra en anden kommune.

I Rebild Kommune ”glemte” man eksempelvis reglerne i forbindelse med flytningen af otte beboere fra deres hidtidige bofællesskab. Få dage før kommunen havde besluttet, at flytningen skulle gennemføres, blev den lokale DH-formand og medlem af LEVs hovedbestyrelse, Allex Lund Pedersen, opmærksom på Servicelovens regler på området og rettede henvendelse til Rebild Kommune.

- Da jeg fortalte kommunen om reglerne om flytning uden samtykke, påstod de, at de aldrig havde hørt om dem før. Så tjekkede de efter, og måtte erkende, at de var meget tæt på at begå lovbrud. Lokalpressen var på sagen, og så måtte man påbegynde en sagsbehandling efter reglerne. Men jeg begriber ikke, at det er os i handicaporganisationerne, som skal fortælle kommunen, hvad der er gældende lovgivning,” siger Allex Lund Pedersen.

En undersøgelse, som Det Sociale Nævn ved Statsforvaltningen Syddanmark udsendte i 2011, antyder, at kommunernes manglende respekt for reglerne – og dermed for sårbare borgeres ret til deres hjem – er et landsdækkende problem. Undersøgelsen viser blandt andet, at i 90 undersøgte sager var der informeret samtykke i 41 sager. I fem sager var der ikke informeret samtykke, og de blev behandlet efter lovens regler om flytning uden samtykke. Men de resterende 44 sager, hvor der ikke var samtykke, blev ikke behandlet efter lovens regler. Med andre ord: Kun i fem ud af 49 sager formåede kommunerne at overholde lovgivningen – og dermed respektere

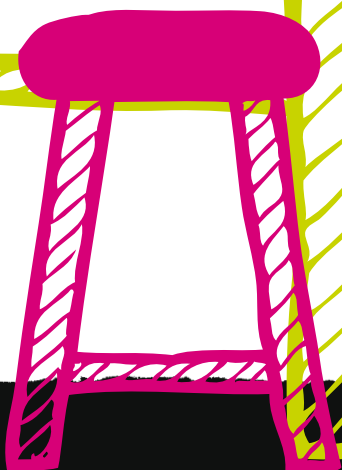
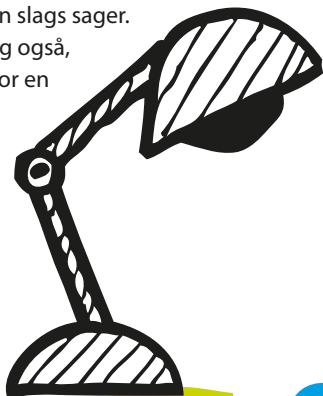

borgernes krav på beskyttelse mod
uønsket flytning.

Undersøgelsen fra Statsforvaltningen
Syddanmark omhandler godt nok spe-
cifikt tvangsflytning af typisk demente,
men Sytter Kristensen er overbevist
om, at det samme gør sig gældende
for mennesker med udviklingshæm-
ning.

- Vi ser i mange af de sager, som kom-
mer til LEVs rådgivning, at kommuner-
nes behandling er yderst mangelfuld.
Og når sagerne har været en tur i
Statsforvaltningen, ender de typisk
med, at kommunen ikke får lov at
flytte borgeren. Men i vores rådgivning
får vi helt sikkert kun et mindretal af
disse flyttesager. Hvis den person, det
går ud over, ikke har nogle pårørende,
som kan bruge uanet tid og kræfter på
at kæmpe sagen, så lister kommunen
de ulovlige flytninger igennem, uden
at nogen opdager det.

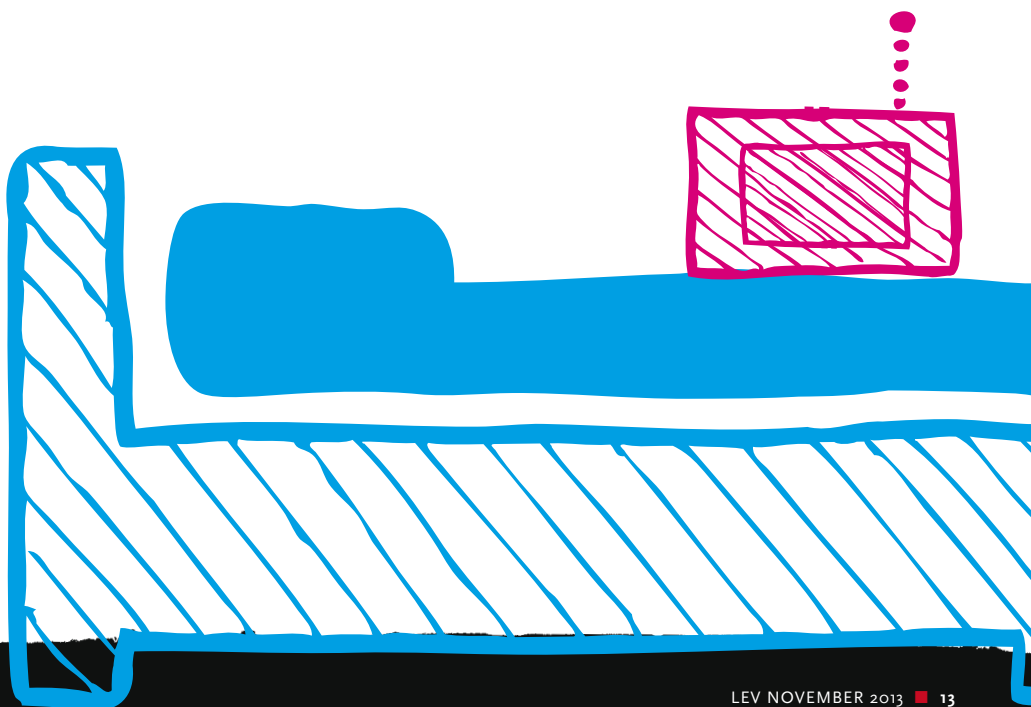
- Denne her lovløshed er ganske en-
kelt ikke holdbar. Derfor tager vi nu
igen kontakt til socialministeren for
at få hende til at indskærpe over for
kommunerne, hvordan de skal
forholde sig i den slags sager.
Faktisk mener jeg også,
at vi har behov for en
landsdækkende
analyse af det
her område.

LEV Bladet har foreholdt Køge Kommune sagen og stillet dem nogle
spørgsmål, som gik på, hvad de syntes om sagsbehandlingen, og om der
er flere lignende sager i kommunen.

Desværre har det ikke været muligt at få et svar fra hverken borgmesteren
eller socialudvalgsformanden inden deadline.

Vi vil i stedet bringe et svar på LEVs hjemmeside www.lev.dk, når og hvis
det kommer.

»Alle har ret til et fedt højskoleophold«

Her bliver
ALLE
set og hørt

Venskaber, oplevelser og udfordringer

Slanke- linjen

Livsglæde
Spis sundt
Dyrk sjov motion

Den praktiske linje

er bl.a.
Have og Natur
Cykelværksted
IT- og
medieværksted

STU

Klar til at flytte
hjemme fra
Leve sundt og
selvstændigt

Højskole er også

Friluftsliv
Musik · Drama
Billedkunst

Djurslands Folkehøjskole

En højskole for alle - også for udviklingshæmmede

www.djfh.dk

Drammelstrupvej 15 · Tirstrup · 8400 Ebeltoft · Telefon: 87 52 91 20 · post@djfh.dk

NY FORMAND FOR ULF

Lisbeth Jensen, der har været formand for Udviklingshæmmedes Landsforbund siden stiftelsen i 1993, har valgt at træde tilbage. Ny landsformand er Lars Gjermandsen

Da Lisbeth Jensen for et godt stykke tid siden meddelte, at hun ikke ønskede at fortsætte som formand for ULF efter foreningens landsmøde i år, gik der ikke lang tid, før det lå i luften, at den nye formand ville blive Lars Gjermandsen. Som formand for ULF Ungdom havde han vist, at han var meget interesseret i politik og ikke er bange for at sige sin direkte mening til politikerne. Når der er udviklingshæmmede, der ikke bliver behandlet ordentligt, har Lars været hurtig til at banke i bordet og sige, at det ikke kan være rigtigt.

På ULF's landsmøde i oktober blev Lars Gjermandsen valgt som ny formand – uden modkandidater. Lars er 32 år og derfor fra en anden tid end den hidtidige formand. Han er ikke fra institutionernes tid, og han har gået på almindelig folkeskole i en specialklasse. Til daglig arbejder Lars i et fleksjob i Spekva, en træfabrik i Vamdrup.

Blandt Lars' vigtigste mærkesager er, at Udviklingshæmmede så vidt muligt skal ud og arbejde på det almindelige arbejdsmarked og bo side om side med alle andre mennesker. Lars vil også arbejde for at bekæmpe mobning af udviklingshæmmede.

- For at vi kan føle os ligeværdige og mærke, at vi lever på lige fod med alle andre, så kræver det, at vi bliver behandlet med respekt, og at vi ikke bliver set ned på, udtaler Lars Gjermandsen.

Andre vigtige fokusområder for den nye formand er uddannelse til alle udviklingshæmmede i alle aldre, lige meget om man er ung eller lidt oppe i årene, og den generelle digitalisering af samfundet, der skaber store udfordringer for personer, der ikke mestrer det digitale univers.

NY FORMAND FOR ULF UNGDOM

På landsmødet blev der også valgt en ny formand for ULF-Ungdom. Det blev Jette Sørup Tastesen, der er 29 år og født og opvokset i Esbjerg. Hun arbejder i Incado, en butik i Esbjerg, hvor der sælges brugskunst. Her har hun et skånejob.

Jette har siddet med i ULF Ungdoms bestyrelse i noget tid, og så har hun prøvet en babysimulator via ULF's babyprojekt, og det tager hun rundt i landet og holder foredrag om.

Jettes vigtigste mærkesager er uddannelse, mobning og mere synlighed.

TAK TIL LISBETH

LEVs landsformand, Sytter Kristensen sender en stor tak til Lisbeth Jensen for hendes enorme indsats som formand for ULF

- Lisbeth Jensen har løftet en kæmpe opgave som ULF-formand i mere end 20 år. Hun banede vejen for, at mange udviklingshæmmede også fik deres egen stemme. Og en stærk og klar en af slagsen.

- Vi er mange som har nydt godt af Lisbeths klare blik for urimelighederne i den måde, vi behandler mennesker med udviklingshæmning i dagens Danmark. Og Lisbeth har altid formået at formidle sine pointer og holdninger med et glimt i øjet. Det er en tung arv, der skal løftes af den nye formand, udtaler LEVs landsformand.

NY FORMAND MED BLIK FOR DET POLITISKE SPIL

Sytter Kristensen hilser de to nye formænd velkomne, og hun føler sig overbevist om, at de nok skal komme godt fra start:

- Jeg kender Lars fra hans tid som formand for ULF Ungdom. Den opgave

LISBETH JENSEN

JETTE SØRUP TASTESEN

har han løftet flot, og jeg er sikker på, at han bliver en god og engageret formand for ULF. Lars har et godt blik for det politiske spil, og han formår at holde fast i sine sager. Det er super vigtige egenskaber - ikke mindst i disse år hvor der er så meget pres på udviklingshæmmedes vilkår og udviklingsmuligheder. Den opgave håber jeg, at vi kommer til at samarbejde tæt om at løfte.

- Jeg kender ikke Jette så godt, men det håber jeg at komme til. ULF Ungdom er en vigtig ramme om yngre udviklingshæmmede, der gerne vil prøve kræfter med det handicappolitiske arbejde, udtaler LEVs landsformand.

Det var et rigtig langt tilløb – men nu er regeringens handicap-politiske handlingsplan kommet. Officielt skal planen ses som regeringens langsigtede bud på Danmarks handicap-politiske udvikling de næste mange år. Der er mange rigtige og flotte visioner. Men læser man efter, må man erkende, at der mest af alt er tale om et uforpligtende dokument i flot indpakning. Og fremtidens boliger er helt fortiet

Flotte visioner og pinagtige fortielser

Handlingsplanen er resultatet af et temmelig langstrakt forløb, der reelt tog sin begyndelse helt tilbage omkring det tidspunkt, hvor Danmark først underskrev og siden ratificerede FN's Handicapkonvention – altså tilbage i 2009. Så man må så sandelig sige, at der er taget et gevaldigt tilløb til de cirka 60 sider, som regeringen offentliggjorde i begyndelsen af oktober måned. Men nu ligger planen der. I en fint layoutet udgave, som frit kan printes fra Social-, børne- og integrationsministeriets hjemmeside.

På lange strækninger er det et dokument, som indeholder mange vigtige handicappolitiske visioner og værdimæssige markeringer. Handlingsplanen slår for eksempel fast, at indsatsen også fremover skal hvile på det eksisterende danske handicappolitiske fundament med udgangspunkt i principperne om ligebehandling, kompensation, sektorsvar og solidaritet.

VIGTIGE VISIONER

Med formuleringen af tre overordnede visioner lægges der ligeledes fint fra land. Der tales om respekt for forskellighed, ligeværdighed, medborgerskab, inklusion og fællesskaber. Og samfundets forpligtelse til at understøtte mennesker med handicap i at opnå øget selvbestemmelse og kunne tage ansvar for eget liv understreges med stor tydelighed:

”Helt centralt i regeringens handicappolitik står et samlet, overordnet mål om at skabe øget inklusion i samfundet. Inklusion handler om at sikre, at alle har lige muligheder og kan deltage i samfundslivet. Det handler om at kunne deltage og høre til og om at yde sit bidrag til fællesskabet. Inklusion er samtidig det vigtigste redskab til at sikre et godt og selvstændigt liv for personer med handicap.” (Handicappolitisk handlingsplan 2013)

Generelt synes jeg, at der er grund til at være positiv over for handlingsplanens overordnede visioner. Visionerne peger i den helt rigtige retning og ligger da også på linje med FN's Handicap-

konvention. Alt andet ville måske også have været ret besynderligt!

Men jeg synes faktisk, at en selvstændig dansk formulering af de handicappolitiske visioner i sig selv er vigtig. En klar formulering af, hvordan det danske samfund opfatter udfordringerne – og retningen – i forhold til forbedring af vilkårene for mennesker med handicap, er en forudsætning for at kunne udpege, hvilke konkrete initiativer, der skal sættes i værk for at komme tættere på en realisering af visionerne.

ER HANDLINGSPLANEN EN ÅRSRAPPORT?

Handlingsplanen er opdelt i 6 temaer:

- Medborgerskab og deltagelse
- Uddannelse
- Beskæftigelse
- Mere viden og bedre effekt
- Sammenhæng og kvalitet
- Innovative løsninger, ny teknologi og øget tilgængelighed

Under hvert af disse temaer fortæller regeringen om en række af de forskellige initiativer, som allerede er igangsat og for fleres vedkommende også gennemført. Under gennemlæsningen kommer man jævnligt lidt i tvivl om, hvorvidt der er tale om en slags årsrapport – eller om vi har at gøre med en fremadrettet, forpligtende og handlingsanvisende plan. Allerede gennemførte initiativer og lovgivning får efter min opfattelse lige rigeligt meget fokus.

KONKRETE INITIATIVER

Men skidt med det, så længe planen bare indeholder gode, konkrete og perspektivrige initiativer, som peger frem mod en højere grad af realisering af handicapkonventionen. Det må være målestokken.

Det mest bemærkelsesværdige – og ekstremt bekymrende – er imidlertid det, som slet ikke er med i handlingsplanen: De nye, store institutioner som aktuelt skyder op rundt om i landet og de massive retssikkerhedsproblemer for de mest sårbare

Og der er bestemt flere initiativer i handlingsplanen, som peger i den rigtige retning. Blandt dem, som måske kan få betydning for mennesker med udviklingshæmning, vil jeg især fremhæve følgende:

- Et pilotprojekt, der skal skabe ny viden om rehabiliterende indsatser og metoder målrettet voksne med udviklingshæmning i botilbud. Projektet skal understøtte borgerne i at tage ansvar for eget liv, udøve medborgerskab, realisere deres fulde potentiale og leve et liv på egne præmisser.
- En videreudvikling af de undervisningsforløb, som er udviklet i forbindelse med det såkaldte Medborgerskabsprojekt. Målet er, at disse forløb tilpasses STU'en, så de kommer en bredere målgruppe til gavn.
- Et projekt, som skal udvikle og udbrede forældretræningsprogrammer og anden mestringsstøtte til forældre med børn med handicap.

Vi er et bofællesskab med plads til 16 beboere, som p.t. er i alderen 19 – 41 år. De bor i 3 forskellige boenheder, som hver især rummer fra megen hjælp til næsten selvhjulpen. Vi er en Almennyttig fond under tilsyn af Odder Kommune. Vore beboere arbejder på gårdens værksteder og har et aktivt fritids- og kulturliv. Livet på gården tager udgangspunkt i Rudolf Steiners menneskesyn.

Vore værksteder er: keramik, køkken og udehold. Udehold, der rummer træværksted, gartneri og æbleplantagen. Fritiden kan indeholde besøg i fitnesscenter, ridefysioterapi, svømning og bowlinghallen, samt ikke mindst musikoplevelser i og udenfor Tornsbjerggård.

Vore værksteder har også plads til brugere, som ikke bor på Tornsbjerggård. Tornsbjerggård i et naturskønt område, grænsende op til Tornsbjergskov i Østjylland mellem Odder, Hundslund og Hovedgård. Vi har 19 km til Horsens og 28 km til Århus. Ønsker du at vide mere om Tornsbjerggård, kan du besøge vor hjemmeside:

www.tornsbjerggaard.dk

Mail: mail@tornsbjerggaard.dk

Tornsbjerggård...

Et bo- og arbejdstilbud for udviklingshæmmede

- En taskforce, som skal tilbyde kommunerne hjælp til håndteringen af deres sager på handicapområdet – med det mål at styrke kvaliteten i sagsbehandlingen.

Disse initiativer, synes jeg bestemt, at der er grund til at have positive forventninger til. Der er helt sikkert brug for at styrke et målrettet rehabiliterende perspektiv

i indsatsen for mennesker med udviklingshæmning i botilbud. Alt for mange mennesker får slet ikke mulighed for at realisere deres potentialer – blandt andet fordi indsatsen flere steder får mere og mere karakter af ren opbevaring. *Medborgerskabsprojektets undervisningsforløb* har bestemt mange positive elementer, som bør komme flere til gode – og en bedre støtte til forældre med handicappede børn er bestemt også relevant.

Den såkaldte *taskforce*, der skal forbedre kvaliteten i kommunernes sagsbehandling på handicapområdet, lyder umiddelbart som en helt fantastisk idé. Det er ekstremt relevant – behovet er enormt. Og selvom jeg kan være bekymret for, om det vil være de kommuner, hvor behovet er størst, som rent faktisk vil tage imod tilbuddet fra taskforcen, så er det umiddelbart et rigtig positivt initiativ.

Desværre er det helt uigennemskueligt, hvilket omfang initiativerne vil få. Bliver det til pilotprojekter i et par kommuner, optryk af lidt undervisningsmaterialer og en telefon-hotline i Socialstyrelsen til kommuner med problemer i sagsbehandlingen? Eller bliver der rent faktisk tale om initiativer, som reelt formår at gøre en forskel for mere end en håndfuld mennesker med udviklingshæmning? Det ved vi ikke – i hvert fald ikke ved at se i handlingsplanen.

Det fremgår imidlertid tydeligt, at regeringen forestiller sig, at initiativerne skal finansieres af den såkaldte Satspulje. Denne pulje har de seneste år haft en

relativt beskedent størrelse – alene derfor kan jeg godt være bekymret for, at de fine initiativer ender som lidt af en fuser. Men lad os nu se – vi har jo lov at blive overraskede.

FORTIELSER

Det mest bemærkelsesværdige – og ekstremt bekymrende – er imidlertid det, som slet ikke er med i handlingsplanen. To af de største handicappolitiske udfordringer synes

nærmest at være blevet bortcensureret fra handlingsplanen:

- De nye, store institutioner til mennesker med udviklingshæmning, som aktuelt skyder op rundt om i landet
- De massive retssikkerhedsproblemer for de mest sårbare.

At disse temaer slet ikke berøres i en handicappolitisk handlingsplan anno 2013 er pinagtigt. For det er i hvert fald ikke en forglemmelse.

LEV har igen og igen gjort opmærksom på, hvordan de mest sårbare retssikkerhed er i klemme i kommunerne i de her år. Og vi har igen og igen påpeget, hvordan kommunernes genopfindelse af fortidens totalinstitutioner trækker i den stik modsatte retning af inklusion, medborgerskab og rehabilitering.

Og vi har bestemt ikke stået alene i den forbindelse – både Institut for Menneskerettigheder og Danske Handicaporganisationer har bakket op. Og alene på den baggrund begriber jeg ganske enkelt ikke, hvordan en handicappolitisk handlingsplan kan undlade at forholde sig til disse udfordringer.

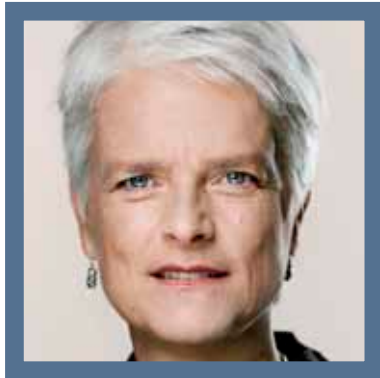
Kønt er det i hvert fald ikke, og jeg ser meget frem til at høre social- børne- og integrationsminister An-

nette Vilhelmsens forklaring. Hvorfor vil regeringen ikke tage sit ansvar alvorligt på dette område – og fastlægge en langsigtet og forpligtende plan for gode og inkluderende boliger til mennesker med udviklingshæmning?

TILLÆGSPROTOKOL RATIFICERES

Selvom disse fortielser skæmmer den handicappolitiske handlingsplan, så vil jeg for god ordens skyld slutte af med et positivt løfte, som regeringen udsteder i handlingsplanen.

Det fremgår således, at regeringen vil fuldende ratificeringen af Handicapkonventionen ved også at underskrive den såkaldte tillægsprotokol. Det betyder, at det bliver muligt for mennesker med handicap at indgive klage til Komiteen for Handicapkonventionen, hvis de mener, at deres konventionsrettigheder er blevet krænket. Det får næppe den store praktiske betydning, men det har stor signalværdi. Danmark har hermed tilsluttet sig konventionen – helt og fuldt.

Annette Vilhelmsen, social-, børne- og integrationsminister.

Kontakt leder

Vibeke Rasmussen

Tlf. 98 26 16 86

Eller norreheden@get2net.dk

Nørreheden får snart en ledig plads, og brænder du for udeliv i form af beskæftigelse med dyr, marker, skov og køkkenhaver, er det måske dig, der skal flytte ind og bo her?

Du får støtte og vejledning til at håndtere de problemer, der er for svære at klare selv. Her arbejder dygtige pædagoger, og her bor yderligere seks mænd og en kvinde, der alle gerne vil møde dig og være dine nye venner.

Her foregår mange spændende ting og du kan se meget mere om os på www.norreheden.dk

SOLHJORTEN
Specialskole for udviklingshæmmede

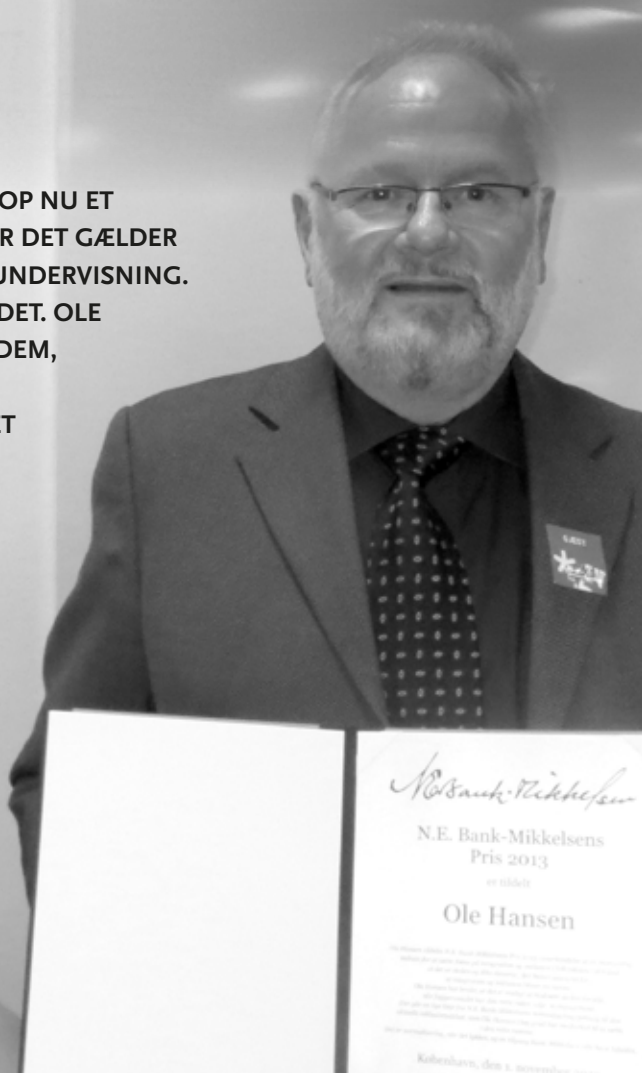
**TRIVSEL
LÆRDOM
UDVIKLING**

SOLHJORTEN ER ET UNDERVISNINGSTILBUD TIL UDVIKLINGSHÆMMEDE BØRN OG UNGE, HVOR DER UNDERVISES UD FRA RUDOLF STEINERS PÆDAGOGIK

UNDERVISNINGSFORLØBET TILRETTELÆGGES, SÅ ALLE TRE DELE AF MENNESKET I LØBET AF DAGEN FÅR TILSTRÆKKELIG NÆRING OG DERMED BRINGES I EN SUND OG HARMONISK BALANCE.

Kålundsvej 24 Tlf: 4495 4650 post@solhjorten.dk
3520 Farum CVR.nr. 2635900 www.solhjorten.dk

INKLUSION ER NETOP NU ET NØGLEBEGREB, NÅR DET GÆLDER UDDANNELSE OG UNDERVISNING. MANGE TALER OM DET. OLE HANSEN ER EN AF DEM, SOM HAR GJORT ALLERMEST VED DET

PRISEN ER TIDLIGERE TILDELT

- 2012 Ken Nakasawa
- 2011 Kirsten og Kurs Kristensen
- 2010 Journalist Line Vaaben og overlæge Ole Hartling (delt pris)
- 2009 Henning Jahn og TV-Glad (delt pris)
- 2008 Den selvejende institution Kashinoki
- 2007 Forstander Rose Marie Olsen, Vestereng
- 2006 Den selvejende sociale institution Muginome Hukushikai
- 2005 Formand Lisbeth Jensen, ULF
- 2004 Gunvør Munch og Grit Bertelsen (delt pris)
- 2003 Ernst Kristoffersen, forælder, og forstander Ole Lauth, Egmonthøjskolen (delt pris)
- 2002 Masakiyo Nakajima og Hiroshi Mixoguchi (delt pris)
- 2001 Tidligere redaktør Lis Hammild, Landsforeningen LEV
- 2000 Tidligere direktør John Møller, Landsforeningen LEV
- 1996 Dr. Pæd. Birgit Kirkebæk
- 1995 Toshiishi Kobayashi

N.E.Bank-Mikkelsens mindepris tildelt Ole Hansen

AF ARNE DITLEVSEN ■

N.E.Bank-Mikkelsens mindepris blev den 1. november tildelt Ole Hansen for hans mangeårige arbejde for en skole og et samfund for alle.

Prisen blev overrakt ved en fornem reception i Handicaporganisationernes Hus i Høje-Taastrup. I motiveringstalen sagde Jørgen Hansen, forhenværende undervisningsinspektør og nuværende medlem af mindefonden, der uddeler mindeprisen:

- Ole Hansen har villet normalisering. Ole har gået forrest, aldrig svigtet, når det har været besværligt.

BANK-MIKKELSEN OG NORMALISERINGEN

I motiveringen for at give Ole Hansen prisen hedder det blandt andet, at han i en lang årrække – som lærer, skolepsykolog og nu som forsker – har arbejdet

for at realisere den målsætning om normalisering, som den daværende forsorgschef, N.E.Bank-Mikkelsen, i midten af forrige århundrede opstillede som et værdigt mål for et samfund for alle.

Enhver har ret til en tilværelse så nær det normale som muligt, lød budskabet, og selv om der endnu er et stykke vej til dette mål, så har der dog fundet en bemærkelsesværdig udvikling sted, hvor for eksempel handicappede borgere ikke længere er totalt ekskluderet fra det almindelige samfunds rettigheder og muligheder.

Videre hedder det, at netop Ole Hansen er gået forrest på skoleområdet. En skole for alle er et begreb, som Ole Hansen har været med til at føde. Integration og inklusion har været nøgleord i alle hans forskellige virkeområder. Han har altid haft som ledetråd, at det er

skolen, der skal tilpasses eleverne – ikke omvendt. Hans nuværende projekt – LP-modellen – er i høj grad centreret om disse grundlæggende begreber, som skolefolk og politikere overalt på kloden er stærkt optaget af.

- Viden og vilje er ikke nok. Man skal *gøre* det, og der har Ole bevist, at det kan lade sig gøre. Der er ingen problemer med at skabe et samfund for alle, hvis vi *vil* det. Det har Ole vist, sluttede Jørgen Hansen.

I sin takketale sagde Ole Hansen blandt andet:

- Visionen må være, at det almindelige er, at vi er forskellige. Jeg ved godt, at det er en floskel, men der er jo det, vi er sammen om.

A photograph of two women with glasses. The woman on the left is wearing a purple top and has her eyes closed with a smile. The woman on the right is wearing a black top and is looking towards the left. In the foreground, a large brown teddy bear is being held, and a grey hand puppet is positioned as if to kiss the bear's nose.

Jeg må ikke
kysse hende.
Hvad skal jeg
så gøre?

Sexvejledning
med hånddukke.

Unge udviklingshæmmede ved for lidt om sex, og det giver problemer, når hormonerne raser i kroppen. Det fortæller Vinnie Vinding, der vejleder udviklingshæmmede på Ungdomskollegiet i Kolding i kærlighedens og seksualitetens mysterier - blandt andet ved hjælp af hånddukker

AF KRISTIAN BANG LARSEN ■ FOTO: CLAUS BONNERUP

- Du skal bare spørge, råber en af pigerne.

Tøjdukkerne Hurtig Hund og Stop-op Snegl sidder på seksualvejleder Vinnie Vindings hænder. Hurtig Hund vil kysse. Han trænger Stop-op Snegl op i en krog, stikker munden frem, laver kysselyde.

- Lad være! siger Stop-op Snegl og skubber ham væk.

Hurtig Hund prøver en gang til, men bliver igen afvist. Så henvender han sig til publikum, der består af unge udviklingshæmmede kvinder fra Ungdomskollegiet i Kolding.

- Jeg må ikke kysse hende. Hvad skal jeg så gøre? spørger han trist.

- Du skal bare spørge, råber en af pigerne.

- Jamen, hvordan skal jeg gøre det? replicerer den frustrerede hunde-hånddukke

- Du kan spørge, om I skal holde i hånden, siger en anden af pigerne.

Rollespil, med eller uden tøjdukker, er en af de metoder, Vinnie Vinding bruger, når hun skal vejlede unge udviklingshæmmede om kærlighed og sex. Den lille forestilling er med til at lære de medlevende tilskuere, hvordan man siger fra, og hvordan man spørger på en ordentlig måde i kærlighedslivet. Det kommer vi tilbage til.

NÅR HOVEDET IKKE FØLGER MED KROPPEN

Vinnie Vinding har siden starten af 2012 været seksualvejleder på Ungdomskollegiet, et bosted for 18 udviklingshæmmede mellem 18 og 25 år. Hun har været pædagog på Ungdomskollegiet siden 2005, og det er bostedet selv, der har valgt at betale for hendes uddannelse, til seksualvejleder, ud fra en betragtning om, at et sundt kærligheds- og sexliv er vigtigt for unge udviklingshæmmede.

Puberteten er svær for de fleste, men for mange udviklingshæmmede er det ekstra forvirrende, når hormoner og følelser begynder at rase. Hovedet har svært ved at følge med kroppen, og de kan ikke på samme måde som andre tale med venner eller ældre søskende om det spændende og lidt farlige, der sker med dem.

- Derfor er det vigtigt at få noget vejledning i, hvad det er, der sker med din krop og dig lige nu, siger Vinnie Vinding.

Når de unge flytter ind på Ungdomskollegiet, er de ofte både uvidende og forvirrede om deres seksualitet. Deres forældre ser dem stadig som børn og har svært ved at tale med dem om sex.

- Noget af det første forældrene får at vide, når deres børn flytter ind, er at vi er åbne omkring seksualitet, og at jeg har samtaler med alle. Mange bliver lettede og synes, at det er dejligt, at vi tager over og vil hjælpe deres unge på vej, fortæller Vinnie Vinding.

Mange har en ide om, at seksualvejledning kun handler om samleje og onani, men Vinnie Vinding understreger, at seksualitet er meget andet end sex. Det handler også om at lære sin krop at kende, om hvordan man finder en kæreste, og om hvordan man lærer at sætte grænser og at respektere andres grænser.

- Mange udviklingshæmmede er skadede i frontallapperne. Det gør, at de ofte er mere behovsstyrede og gør det, de har lyst til, uden at tænke over hvad andre har lyst til. Der er de nødt til at lære nogle strategier og være meget direkte overfor hinanden. For eksempel så lærer jeg dem, at hvis de har lyst til at kysse én, så skal de spørge inden. Det kan virke akavet for os andre at gøre, for vi kan aflæse hinanden, men det kan de ofte ikke, fortæller Vinnie Vinding.

Hun har også lavet øvelser, hvor beboerne skulle tegne sig selv i fuld figur og så vise, hvor de kunne lide og ikke lide at blive rørt. Det var svært for mange af dem, for de var ikke i særlig god kontakt med deres egen krop.

- Så er det også svært at sige til andre, hvad de må gøre, og hvad de ikke må gøre ved en, siger Vinnie Vinding.

ONANI ER IKKE ULÆKKERT

Hun vejleder både individuelt, i par og i grupper, og tilpasser altid sin vejledning til den enkeltes niveau, både i forhold til hvor de er seksuelt og i forhold til det kognitive. Hun har for eksempel to forskellige spørgeskemaer, når de unge flytter ind. Et til de mere svagt fungerende brugere, der er meget billedbåret, og et mere traditionelt spørgeskema til de mere ressourcerstærke beboere.

- Så snakker vi om svarene, og hvis beboeren for eksempel har svaret, at hun ikke onanerer, så spørger jeg, "hvorfor egentlig ikke det?" Rigtig mange har lært, at det er forbudt og ulækkert. Så må jeg lære dem, at det er det faktisk ikke, og at onani kan give dem mange gode ting, fortæller Vinnie Vinding.

Hun bruger en række metoder og værktøjer, som hun har fundet ud af fungerer godt for unge med udviklingshæmning. Det kan være film, spil, billeder eller rollespil. Det handler ofte om at gøre det visuelt og konkret. Mange af metoderne har hun selv udviklet eller tilpasset.

- Det materiale, der er lavet til udviklingshæmmede, er meget forældet. De skulle gerne kunne identificere sig med situationerne og personerne i materialet, men når man viser en film fra

De unge er blevet mere åbne og bedre til at sige til og fra over for hinanden. De ved, at det ikke er tys tys...

70'erne, så sidder de bare og griner. "Hold kæft hvor ser de åndssvage ud," siger de.

En populær metode blandt beboerne er som sagt rollespil. Det er en god måde at anskueliggøre konkrete situationer eller konflikter. Det kan for eksempel være et kærestepar, hvor den ene er jaloux på den anden. Nogle gange får hun en kollega til at hjælpe med at spille rollerne, andre gange bruger hun de to hånddukker Hurtig Hund og Stop-op Snegl.

- De fleste elsker rollespil og åbner op på en hel anden måde. De ser ikke det er mig, men griner og kigger på de to hånddukker. Og kommenterer: "Du skal jo bare sige sådan til hende," og den slags. Det er et rigtig godt redskab at bruge, fordi de er så visuelle, som de er, siger seksualvejlederen.

Hun har prøvet at skabe et seksualvenligt miljø på bostedet, hvor beboerne altid kan komme til hende, hvis der er noget.

- De unge er blevet mere åbne og bedre til at sige til og fra over for hinanden. De ved, at det ikke er tys tys, men noget vi snakker om. Så hvis de har et eller andet, kommer de og spørger. Før gik de meget med det selv, siger Vinnie Vinding.

Under disco-kuglen i Kolding

Der er fuldt hus, når

Crazy Daisy i Kolding

holder fester for

udviklingshæmmede

Det er en fyldt, funky, feststemt lørdag aften på diskoteket Crazy Daisy i Kolding. Beats pumper ud af højtalerne, bartenderne jonglerer med cocktailshakerne, og på det tætpakkede dansegulv fortaber de glade gæster sig i musikken, dansen og hinanden.

Der er kun én ting, der adskiller aftenen fra alle andre aftener på det populære diskotek: alle gæster er udviklingshæmmede.

Siden starten af 2012 har Crazy Daisy i Kolding afholdt fester kun for udviklingshæmmede. Arrangementerne har været afholdt om fredagen med diskotekets normale set-up, og succesen har været stor: til seneste fest den 13. september var der 220 gæster, hvoraf mange kom helt fra Odense, Svendborg og Padborg.

- Det var proppet, og måske var der lidt for mange, siger pædagog og seksualvejleder Vinnie Vinding, der er kvinden bag de populære fester.

ALLE HAR BRUG FOR AT FLIRTE

Hun fik ideen, da hun i slutningen af 2011 skulle lave sin afsluttende opgave som seksualvejleder. Hun havde længe tænkt, at byens udviklingshæmmede manglede et diskotek, hvor de kunne gå i byen i weekenden på samme vilkår som alle andre.

- Det var mange, der sagde til mig, at jeg aldrig ville få et diskotek til at holde åbent for udviklingshæmmede fredag eller lørdag aften. Men da jeg ringede Crazy Daisy, var de med på ideen med det samme, siger Vinnie Vinding.

Siden da er der blevet afholdt diskoteksaftener hver tredje måned. Næste gang bliver den 13. december, og Vinnie Vinding fortæller, at det er vigtigt for fest-deltagerne at kunne slå sig løs under disco-kuglen.

- Bare det at blive rørt af andre mennesker, flirte og holde lidt i hånden betyder rigtig meget. Her kan de mødes med nogle andre mennesker end dem i bofællesskabet og få både kammerater eller en kæreste, siger hun.

BRUGER - HJÆLPER FORMIDLINGEN

VI TILBYDER:

- Gratis rekruttering
- Vikarservice
- Ledsageordningen
- Helhedsløsningen til hjælpeordninger
- Borgerstyret personlig assistance (BPA)
- Specialpædagogisk støtteordning (SPS)
- Særligt tilrettelagt ungdomsuddannelse (STU)
- Alle administrative opgaver relateret til ovenstående

Ring og hør nærmere om, hvad vi kan tilbyde netop dig.

København

Århus

Tlf. 3634 7900

Tlf. 7026 2709

bhf@formidlingen.dk
www.formidlingen.dk

BRUGER - HJÆLPER FORMIDLINGEN

NÅR DU HAR BRUG FOR HJÆLP

Højskolen i Krummerup – et tilbud til unge med særlige behov

Vi er en specialskole indrettet i kostskoleform og vi ser os selv som en "Brobygger Institution" og del af forløbet i forbindelse med at flytte hjemmefra.

Vi arbejder med forbedring af personlige, sociale og faglige færdigheder samt elevens identitetsdannelse og selvforvaltning for at øge handlemuligheder og kompetencer i voksenlivet.

Højskolens tværfaglige samarbejde gør, at døgnet hænger godt sammen og vi

arbejder hele døgnet med socialisering og ansvar for både eget og andres liv. Vi arbejder inden for områderne: Sport og motion, Kunst og kreativitet, Friluftliv og værksteder, Teater og drama samt Bo-træning, hvor vi bl.a også arbejder med samarbejde og aktiv deltagelse i de forskellige daglige gøremål.

Yderligere information:

www.krummerup.dk

DANSK - HUSSYN

www.danskhussyn.dk

Henry Jensen

TILSTANDS- og ENERGIRAPORTER
SKITSER - PROJEKTERING
ENERGIRAMMER - EFTERSYNSRAPPORT

Gl. Spandet Vej 11
6760 Ribe
E-mail: danskhussyn@mail.dk

tlf. 0045 21 76 71 74
0045 40 20 78 58
0045 74 86 73 74

FEJERSEN.dk
byggeentreprise as

Stort som småt - Vi gør det godt!

46 75 35 11

Langebjergvænget 9
4000 Roskilde
fejersen@fejersen.dk
www.fejersen.dk

- Renovering
- Tagetager
- Tilbygninger
- Tagmaterialer
- Vinduer & døre
- Bad & Køkken
- Gulv

byg
garanti
10 ANNE

*Opholdsstedet
Vangeledgaard*

Vangeledgårdsvej 50 • 5260 Odense S • Tlf. 66 15 13 05

Vangeledgårdsvej 50 • 5260 Odense
Tlf. 66 15 13 05 • www.vangeledgaard.dk

1 ledig plads

Den Selvejenden Institution Birkholm

AFGIFTSFRI BUS TIL SALG

Bilmodel: Fiat Ducato 18 - 2,9 JTD - Plads til 9 personer.

Brændstof: Diesel • Kilometer: 127.000 km. • Farve: Grå
1. indreg. 22.05.02 • PRIS: 55.000 kr.

Havdrupvej 11 • 4623 Lille Skensved • Tlf. 56 16 86 20 • post@birkholm.org

JEG ER UNG OG HAR
UDVIKLINGSHÆMNING - KAN
DET OVERHOVEDET LADE SIG
GØRE, AT JEG FÅR
EN FORSIKRING?

JEG BOR I ET
BOFÆLLESSKAB, ER DET
SÅ MULIGT AT FÅ EN
FORSIKRING, DER IKKE KOSTER
FOR MEGET?

JEG HAR ET HANDICAP,
SÅ DERFOR ER DER INGEN
FORSIKRINGSSELSKABER, DER
VIL FORSIKRE MIG.

NÅR MAN ER
UDVIKLINGSHANDICAPPET,
SÅ HJÆLPER KOMMUNEN DA
MED EN FORSIKRING,
GØR DEN IKKE?

HVAD KAN DER SKE I
MIT LIV, SOM GØR, AT DET
ER NØDVENDIGT, AT JEG
FÅR EN FORSIKRING?

Forsikring

**- er det overhovedet
noget for mig?**

Er dette tanker, du kan nikke
genkendende til?

Så kunne Handi Forsikringsser-
vice være en god mulighed for
at få svar på dine spørgsmål om
forsikring.

Vi tilbyder forskellige forsik-
ringsmuligheder til mennesker
med udviklingshæmning og
andre handicap.

Ring til os og hør nærmere.

HANDI
Forsikringservice

Handi Forsikringservice
Tlf. 3635 9640
(mandag-torsdag kl. 9-15:30)
Email: handi@lev.dk

Velkommen til Taarnly Blomster

Hos Taarnly Blomster finder du blomster til alle begivenheder i livet, altid et stort udvalg af afskæbende blomster, fødselsdagsbuketter og en afdeling med potteplanter. Desuden har vi også et bredt sortiment af vin og chokolade.

Se mere på hjemmesiden eller ring 86 42 24 95

Niels Sørensen ApS

VVS & BLIK

Rådhusgade 30
8300 Odder
Tlf. 86 54 00 40 • Mobil 28 10 55 88

vvsblik.dk

Tvind- Botilbuddet på DNS

”meget mere end et botilbud!”

6990 Ulfborg, telefon: 2819 5541

www.botilbuddet-dns.dk

hulegården

botilbud til voksne mennesker med kroniske psykiske lidelser

Et inkluderende fællesskab

Lær af livet Lær i livet Lær i livet

Du bor i et af vores ni selvstændige huse, hvor du selv deltager i at få huset til at fungere. Det handler om at være deltagende i et fællesskab, læring og udvikling. Vi hjælper dig til at finde uddannelse, arbejde eller beskæftigelse.

Du er altid velkommen til at ringe.

Hvorfor nøjes med det næstbedste?

Mulighed for STU

- Skøn sønderjysk natur
- En dagligdag sammen med syv ligesindede
- Interessante og kompetencegivende moduler

 LÆ-RESTEDET
MIKKELSHØJ
HÅNDEN PÅ HJERTET

www.mikkelsjoj.dk

Opholdsstedet Fyrtårnet

Ledig plads

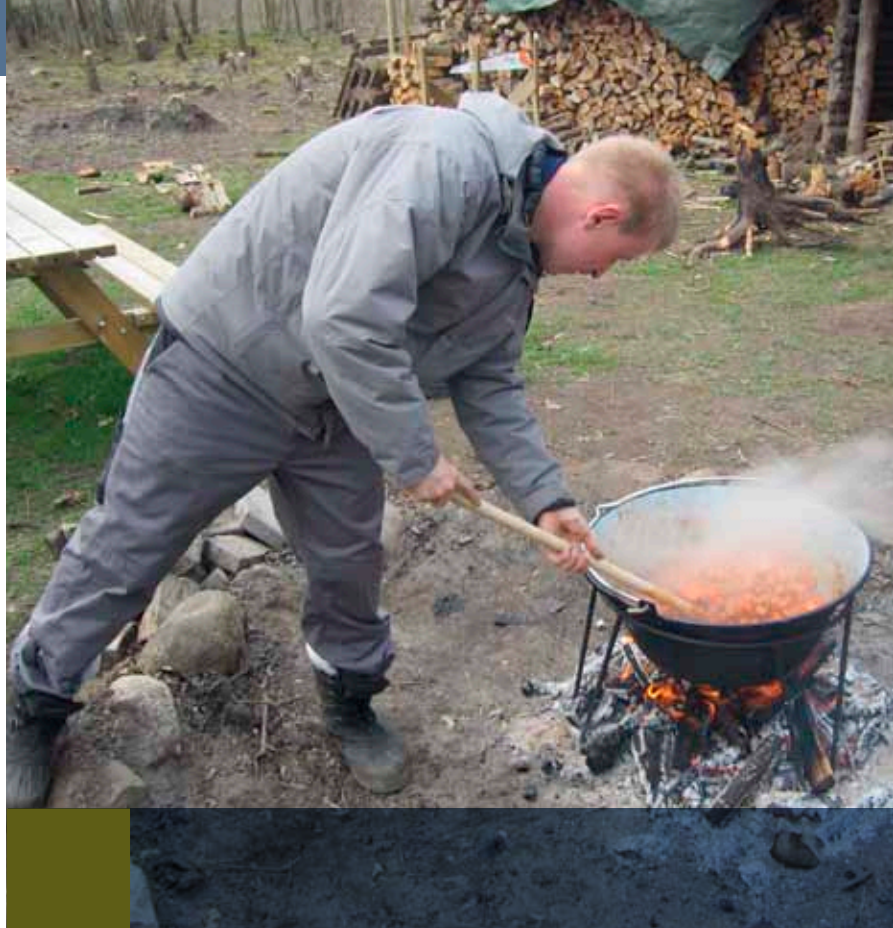
Opholdsstedet er godkendt efter §49, §107 og §108

Lægårdsvej 105 • 7500 Holstebro
Tlf. 24 61 88 72 • www.fyrtaarnet-opholdsstedet.dk

Siden Djurslands Folkehøjskole slog dørene op i 2002, har mere end tusind elever deltaget i højskolens korte og lange kurser. Det særlige ved denne højskole er rummeligheden. Her er plads til alle – også udviklingshæmmede. Og netop denne rummelighed er noget, som mange udviklingshæmmede, deres pårørende og vejledere leder efter, når der skal ske noget nyt - eksempelvis i forbindelse med STU

Jeg ville bare ikke ha' ham hen at sidde sammen med de ældre

- Grundlæggende er man som forældre nødt til at se meget bredt på mulighederne for uddannelse, når man har et udviklingshæmmet barn. Og så kan det ikke nytte noget, at man kun tænker på nærmiljøet. Man skal faktisk have øjnene ud på hele landet. Ordene kommer fra Kirsten Ølund, som er mor til Thor - en ung, udviklingshæmmet mand på 22 år.

- Lige siden jeg for efterhånden mange år siden hørte om Djurslands Folkehøjskole første gang, har jeg haft i baghovedet, at det ville være godt, hvis Thor kunne komme på højskole som en del af sin ungdomsuddannelse (red; STU). Det var min tanke. Men det endte faktisk med, at han selv stod for det. Han havde jo også sin pension at gøre med, fortæller Kirsten Ølund.

Thor og hans mor tog i fællesskab beslutningen om at prøve et langt højskoleophold. Lukningen af Thors hidtidige bofællesskab gjorde det nødvendigt at tage sagen i egen hånd, for kommunens tilbud var ikke meget værd.

- Efter lukningen af bofællesskabet ville kommunen placere ham i et bofællesskab sammen med ældre mennesker. Derfor opstod der altså pludselig et akut behov for at komme på højskole, eller i hvert fald en eller anden form for rigtig god og udviklingsmæssigt fornuftig løsning. Jeg ville bare ikke ha' ham hen at sidde sammen med de ældre. Og så var det, at jeg kom til at tænke på: "Jamen så viser vi da Thor den højskole." Det var vigtigt for mig, at han fik set skolen, for jeg mener, at når man har med udviklingshæmmede at gøre, er det vigtigt at gøre noget og vise noget. Det kan ikke nytte, at man bare sidder og snakker. Det er meget nemmere for dem at forholde sig til noget, de har set med deres egne øjne.

FOKUS PÅ ELEVERNES STÆRKE SIDER

Da Thor begyndte på højskolen i 2012 havde både han og hans mor store forventninger til højskoleopholdet på Djursland, fortæller Kirsten Ølund:

- Det, som vi havde håbet på med højskolen – og som viste sig at blive indfriet så rigeligt – det var det der med at være sammen med ligestillede i et miljø, hvor der er vejledning og omsorg fra pædagoger og undervisere, som har forstand på at gå ind og støtte op om elevernes individuelle mål og behov. Thor nyder virkelig at være sammen med andre ligestillede. Og dem har han fundet på højskolen, hvor han jo med glæde har deltaget i de massevis af fælles arrangementer, der er der. De fleste elever på højskolen er jo udviklingshæmmede, og han stortrives der. Blandt andet i kraft af de positive forventninger, der er til ham og de andre elever og så det konstante fokus på elevernes stærke sider og ressourcer.

Hverdagen på Djurslands Folkehøjskole består af en palet af oplevelser, undervisning og socialt samvær tilsat en masse frisk luft og en sund livsstil. Der bliver taget store individuelle hensyn, så eleverne hver især arbejder med noget, der både udfordrer og udvikler dem.

- Thor har haft mulighed for at få tilfredsstillt sin nysgerrighed efter nye faglige udfordringer – både i praktiske opgaver og i decideret undervisning. Og der er personalet på højskolen gode til at ramme niveauet, som jo er vidt forskelligt fra elev til elev. Han har også været rigtig glad for det praktiske arbejde, og der har jeg lagt mærke til – også hos de andre elever – at undervisere og

pædagoger er rigtig gode til at fange individuelt, hos hver enkelt elev, hvad der interesserer ham eller hende. Thor er for eksempel rigtig glad for at arbejde med træ og hugge brænde til bålet og alt sådan noget spejder-agtigt, og de behov har han i dén grad fået tilfredsstillt. Hos de andre elever har jeg lagt mærke til, at de så har lavet alle mulige andre ting, som så er lige det som de interesserer sig for.

Thor gik på Djurslands Folkehøjskole fra august 2012 til juni 2013. Kirsten Ølund oplever, at hendes søn har udviklet sig på en række områder i løbet af de 40 uger på skolen. For eksempel fortæller hun, at Thor er blevet meget bedre til at tale rent, end han var tidligere.

- Det er jo vigtigt, at når man som udviklingshæmmed har nogle problemer – for eksempel med at tale rent – at, der er nogen, der støtter en og bekræfter en i, at det man gør er godt nok – og at man bare skal blive ved med at prøve. Den selvtillid, som det kan hjælpe med til at skabe, er utrolig vigtig. Det giver et mod til at byde ind med sin mening og for eksempel melde sig på banen i undervisningen. Og det giver nogle rammer, hvor eleverne kan reflektere over den verden, de er en del af – og som måske er lidt svær at forstå.

ET GODT UNGDOMSMILJØ

En af de medvirkende årsager til at Thor havnede på Djurslands Folkehøjskole

var, at hans hjemkommunes eneste tilbud var et bofællesskab med ældre mennesker. Og her var det altså, at han sammen med sin mor satte hælene i. Det valg har Kirsten Ølund været glad for.

- På trods af at eleverne på højskolen er voksne i alle aldre, så er der et ungdomsmiljø. Min oplevelse er faktisk, at mange udviklingshæmmede er meget ungdommelige af sind – også selvom de kommer op i årene. Og det giver sådan et friskt ungdomsmiljø, og det mærker man. Det er overhovedet ikke som et plejehjem. Der er liv og glade dage – uden at det er en børnehave.

Kirsten Ølund er ærgerlig over, at kommunen ikke kan tilbyde noget bedre – men glæder sig over, at der trods alt er andre muligheder, hvis man er lidt opsøgende. Og så mener hun, at Thor har fået noget med fra Djurslands Folkehøjskole, som han ikke ville have fået i bofællesskaber og aktivitetscentre. - Højskoleopholdet har haft en virkelig positiv virkning på Thor. Det har været et dejligt udviklingsår for ham på alle måder, og det har givet ham en større tro på sig selv og hans egne evner. Selvfølgelig savner han højskolen, vennerne og personalet enormt, men det er jo bare godt. Og så glæder han sig meget til, at han skal på sommerkursus i 2014.

Læs mere om Djursland Folkehøjskole på www.djfh.dk.

Tre pædagogstuderende er gået sammen om at arrangere fester, bingo bango og udflugter til sportskampe for en flok unge mennesker, der alle har det tilfælles, at de har et handicap. En overskyet formiddag i august mødes de for at spille "handball", spise pølser og hygge med vennerne på torvet i Grindsted

Partypatruljen

SKABER OPLEVELSER

Kedeligt sensommervejr holder ikke en større flok tilbage fra at mødes på torvet i Grindsted. Fra en højtaler placeret på brostenene lyder tonerne af velkendte ørehængere, og duften af grillede pølser breder sig i luften. På en række, står otte-ni mennesker i forskellige aldre og venter på, at det bliver deres tur til at forsøge at skyde en bold i målet. Der bliver anvendt mange forskellige og kreative kastemetoder – nogle lader bolden passere gennem benene, før den rammer målet, mens andre forsøger sig med hovedstød.

Det er foreningen hdf-Partypatruljen, der står for Handball-arrangementet. Flere gange om måneden stabler de arrangementer, som dette, på benene, og inviterer lokalområdets unge mennesker med udviklingshæmning med.

For et års tid siden var tre pædagogstuderende Brian Johansen, Christina Herskind og Nanna Busch i praktik i et bofællesskab for mennesker med udviklingshæmning i Jylland. Som en del af praktikforløbet havde de tre pædagogstuderende fået til opgave at arrangere forskellige arrangementer for beboerne i bofællesskabet. De tre studerende fandt hurtigt ud af, at beboerne var rigtig glade for at feste, at de var engagerede og glade for at komme ud og have det

sjovt. Men de fik desværre også et indtryk af, at der på grund af besparelser og nedskæringer ikke var særlig mange muligheder for den slags aktiviteter for personer med udviklingshæmning. Begejstringen for arrangementerne var imidlertid så stor blandt beboerne, at de tre unge besluttede sig for at blive ved, selvom praktikforløbet i bofællesskabet sluttede. Så de begyndte frivilligt at arrangere fester og udflugter – ikke bare for beboerne i bofællesskabet, men for andre personer med udviklingshæmning fra hele nærområdet – et initiativ der blev en tiltrængt succes og endte med at blive til foreningen hdf-Partypatruljen.

Cirka tre-fire gange om måneden er det nu muligt at tilmelde sig Partypatruljens forskellige arrangementer, nogle gange for et mindre beløb, afhængig af arrangementets omfang.

-Vi kunne se, hvor glade det gjorde de unge, når vi lavede de her aktiviteter, og så syntes vi, det var synd, at det skulle stoppe, bare fordi vi stoppede i praktik. For kommunen har ikke råd til at lave den slags ting, fortæller Christina Herskind.

I dag tæller foreningen over 100 medlemmer, og Partypatruljen har bevæget sig uden for Grindsted, og dækker nu et lidt større område. Festerne på byens diskotek er især populære, men også håndboldkampe, fodboldkampe og racerløb trækker masser af deltagere.

HANDBALL OG HYGGE

En overskyet lørdag formiddag i Grindsted har Partypatruljen arrangeret en "handball-dag" på byens torv. Folk i mange forskellige aldre er dukket op for at kaste med bolde, stå på mål, spise en pølse og hygge med vennerne.

En af deltagerne hedder Niels Christensen. Han er 36 år gammel, og er rigtig glad for Partypatruljens arrangementer. - Jeg forsøger at komme så meget som muligt, mest for hyggen og for at være sammen med andre handicappede. Jeg har fået nogle nye venner, men jeg kender mange i forvejen fra handicap-hockey. Jeg synes bare, det er rigtig hyggeligt at komme og snakke med de andre. Det er hyggen og samværet, der er det vigtigste.

Niels bor i et bofællesskab i Grindsted og har været medlem af Partypatruljen længe. Han er deltager i stort set alle Partypatruljens arrangementer og er rigtig glad for initiativet. Han synes nemlig ikke, at der var så mange tilbud til ham og andre udviklingshæmmede før. - Der var ikke så mange muligheder for, at vi kunne komme ud og opleve noget, for personalet må ingenting på grund af besparelser. Men vi har lavet rigtig mange forskellige ting med Partypatruljen – her forleden var vi i Padborg og se racerløb. Vi fik trøjer fra holdet alle sammen og en kæmpe kage med et billede af os alle sammen i sukkermassen.

- Det, der er sværest i dette projekt, er, at folk skal lære os at kende, og at vi skal vise, at institutionerne roligt kan sende deres beboere med os på turene. Vi har selvfølgelig mandskab nok

til, at vi kan passe på dem og få dem retur igen, fortæller Brian Johansen.

Også det, at der i kommunerne ikke er penge til at støtte op om projekter som Partypatruljen, kan være en udfordring. Brian, Christina og Nannas indsats er frivillig og derfor også ulønnet, men for at aktiviteterne kan finde sted, har foreningen været nødt til at indføre brugerbetaling på nogle af udflugterne.

Sponsorater spiller også en rolle for realiseringen af Partypatruljens aktiviteter, og i Grindsted har opbakningen og interessen heldigvis været stor siden begyndelsen.

- Men vi vil jo gerne brede os i Jylland og også til Sjælland. Ud at fortælle om vores projekter. Hvis der er bud efter det, vil vi rigtig gerne køre til både København og Skagen og give borgerne her nogle oplevelser, siger Brian Johansen.

På nuværende tidspunkt dækker foreningen, udover Grindsted, også nærliggende byer som Kolding, Vejle, Esbjerg, Varde og Ribe. De tre initiativtagere håber, at Partypatruljen kommer til at dække endnu bredere, men også at andre måske kan finde inspiration til at få stablet lignende projekter på benene.

STÆRKT FÆLLESSKAB

På trods af gråt vejr og sporadisk regn i løbet af dagen dukker der en del mennesker op på torvet i Grindsted. Nogle af dem er familie til nogle af deltagerne. Hans Lindbjerg har en søn, der er medlem af Partypatruljen. Han er meget begejstret for indsatsen, både på grund af de mange oplevelser, som deltagerne glæder sig over længe, men også fordi det er hans indtryk, at fællesskabet deltagerne imellem er stærkt og nyder godt af de mange forskellige aktiviteter, de laver sammen.

Hans Lindbjerg fortæller, at samværet

med andre unge mennesker med handicap er vigtigt, også fordi at aktiviteterne derved foregår i deres tempo og passer til deres temperament.

- De er sammen med deres kammerater, og det fællesskab er uvurderligt. Mange af dem kender jo hinanden i forvejen, men fællesskabet er blevet styrket af oplevelserne. Når man er med på sådan en tur, kan man se, hvor gode de er til at hjælpe hinanden. De hjælper altid hinanden, hvis der er nogen, der er lidt bagud eller får det lidt skidt.

EN TILTRÆNGT INDSATS

Hans Lindbjergs søn deltager stort set altid i arrangementerne – han kan nemlig godt lide, når der sker noget, og når der er fest og farver. Derfor synes Hans Lindbjerg også, at Partypatruljens indsats er ekstra vigtig. Der er nemlig ikke nogen tvivl om, at de unge er vilde med, at der sker noget sjovt og festligt. Men efter Hans Lindbjergs mening har mulighederne for hans søn og andre mennesker med udviklingshæmning også været noget begrænsede før.

- Det er så vigtigt for de unge mennesker at komme ud og få nogen oplevelser, de ellers ikke ville have fået. De var aldrig kommet ud at opleve nogle af de ting, de har været til, hvis ikke der havde været et initiativ som Partypatruljen.

Han fortæller, at prisen for at komme ud at opleve noget normalt er temmelig pebret for de unge mennesker, fordi de ofte skal have hjælpere med.

- Partypatruljens arrangementer er meget billigere – normalt ville den slags aktiviteter jo have kostet tre gange så meget!

Søsteren til en af de andre deltagere er også rigtig glad for de oplevelser, hendes bror får mulighed for at deltage i, men tilføjer, at hun alligevel synes, at det er lidt ærgerligt, at hendes bror skal være afhængig af frivilliges indsats, når han skal ud og have det sjovt:

- Foreningen gør et fantastisk stykke arbejde til stor glæde for rigtig mange mennesker, men jeg synes alligevel, at det er synd, at indsatsen primært kommer fra private frivillige. Det er jo ikke alle steder i landet, at der findes den slags initiativer.

Læs mere om Partypatruljen på www.hdf-partypatruljen.dk/

”Vi kunne se, hvor glade det gjorde de unge, når vi lavede de her aktiviteter, og så syntes vi, det var synd, at det skulle stoppe, bare fordi vi stoppede i praktik. For kommunen har ikke råd til at lave den slags ting”

Christina Herskind, medstifter af Partypatruljen

En anden deltager, Line Kristensen på 29, har været med i et godt stykke tid, og er stadig rigtig glad for Partypatruljens arrangementer.

- Det er nogle sjove ture. Vi har lige været til Padborg-ræs, og vi skal snart til håndboldturnering, fortæller hun. Hun kender mange af de andre deltagere i forvejen, og ligesom Niels Christensen er det samværet med de andre deltagere, der er det vigtigste.

- Alle mine venner er med. Det er sjovt at få lov at være sammen med dem. Man får også flere venner. Det er jo det, der er godt ved det.

VIL GERNE NÅ ENDNU BREDERE UD

På trods af et ivrigt engagement og gå-på-mod er arbejdet med Partypatruljen ikke uden udfordringer. Særligt arbejdet med at få formidlet kontakten til unge med handicap, der kan have glæde af Partypatruljen, og med at skabe tillid til, at de tre pædagogstuderende kan håndtere deltagerne og de forskellige aktiviteter, har været en udfordring.

Tømremester

Vestergade 11 • 4690 Haslev • **Telefon 56 31 03 74**

ElevKollegiet

Et helhedsorienteret botilbud med fokus på botræning, jobtræning og udvikling af sociale færdigheder. Høj normering og kun uddannet personale

Høvej 35 – 8520 Lystrup
Tel: 86229008 – www.elevkollegiet.dk

"Kæmpe skov" **Opholdsstedet-Tuen**

www.opholdsstedet-tuen.dk

Tuenvej 72 A
9900 Frederikshavn
Tlf. 79 37 20 72

Tre ledige pladser

CCL LABEL
RANDERS

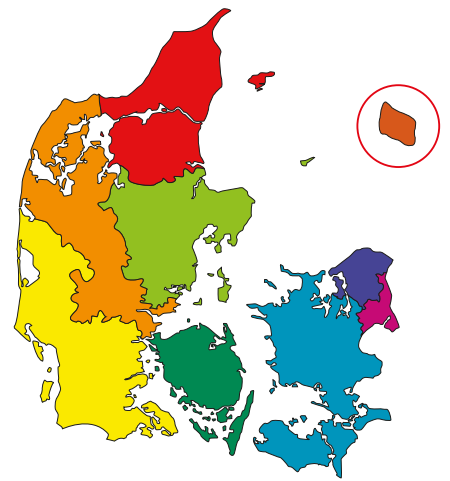
INNOVATIVE ETIKETLØSNINGER

Vi er en førende europæisk etiketleverandør til en række producenter inden for bl.a. pharma-, kemisk-/tekniske- og personlig pleje-produkter samt promotion m.m. *Kontakt os for yderligere information.*

CCL LABEL A/S
Tjørbyvej 90
8930 Randers NØ

Tlf. 87 10 87 10
mail.randers@cclind.com
www.ccllabel.dk

1000 - 2990

Ziegler Service

Storkøkken Service Aut. kølefirma
 • Reparation • Salg • Service • Indretning
 Salg af professionelt rengørings- & storkøkkenudstyr
 Døgnåbent - Døgn tlf. 40 58 27 72
 Harby Allé 11 - 2770 Kastrup
 32 50 27 72

HBC RESTAURANT

Mad ud af huset til alle lejligheder
 Festen kan også holdes i vores selskabslokaler

Bibliotekvej 62
 2650 Hvidovre • Tlf. 2282 6804

Mesterloden 33
 2820 Gentofte

Tlf. 39 65 02 07

Tilbud til mennesker med udviklingsforstyrrelser og udviklingshæmning:
 Skolehjem, ungdomsuddannelse, voksencentre og værksteder

Strandvejen 15 • 4733 Tappernøje • Tlf. 55 96 51 19
 E-mail: marjatta@marjatta.dk • www.marjatta.dk

4000 - 4990

Statsaut. ejendomsmægler M.D.E. Cand. jur.

MAX MARDORF

Hvidovrevej 406 • 2650 Hvidovre
 Telefon 36 77 18 28
 (Overfor Hvidovre Sportsstadion)

home

vi vil være din foretrukne ejendomsmægler

FÅ EN GRATIS SALGSVURDERING

Det er os, der er kendt for det hurtige og effektive salg

Bridget Hauptmann

Examineret zoneterapeut
 Strandvejen 22 . 4040 Jyllinge
Telefon 46 78 99 68

Telefontid 8.00-9.00

RABAT TIL HANDICAPPEDE

ORGANISATIONEN NORD HØJ

Hovedkontor: Niels Bohrs Vej 6 • 6000 Kolding
 Tlf. 40 23 70 23 • E-mail: nordhoj@kolding.dk

Relation - Udvikling - Produktion
 www.nordhoj.dk

BE Consult

Æblehaven 9 • 2680 Solrød Strand

Ikke alle er lige gode til tal
 BE Consult kan hjælpe dig med det hele

Tel. 40 18 81 87

info@birgereskildsen.dk
 www.birgereskildsen.dk

På Sporet

På Sporet

Jernbanevej 14 • 4440 Mørkov
 Tlf. 59 25 70 25 • www.paasporet.dk

Pia's Catering

Rådhusvej 6 • 4640 Faxø
 Tlf. 24 96 90 46 • www.piacatering.dk

aab arbejderens andels-boligforening

Engstien 2a • 6000 Kolding T: 7552 5344 F: 7552 2936
 M: post@aab-kolding.dk • www.aab-kolding

Sponsoreret

Næset's EL-Service

v/Aut. inst. Mads Gadegaard

Østbygade 67 A • 6100 Haderslev

74 57 13 37

Biltlf. 20 14 81 37

Nytoft Malerservice

v/ Viola Holst

Adelvadvej 20,

Høgslund, 6270 Tønder

Tlf. 74 72 03 53

Tlf. 61 75 20 40

Telefon 44 42 36 53

Østergade 20 • 6400 Sønderborg • Telefax 74 42 37 86

E-mail: r@revision-regnskabskontoret.dk

GODKENDT ERHVERVSSERVICE-LEVERANDØR

7000 - 7990

Aspen Bidet-sæde

vasker med tempereret vand og tørrer med varm luft. Få større velvære og bedre hygiejne ved toiletbesøg. Skift kun toiletsædet, passer til alle gængse toiletter. Brugertestet af TI.
www.toilet-bidet.dk - 75 56 32 44

Alt til affaldssystemer
Industrivej 6 • 7830 Vinderup
Tlf. 97 44 36 66
www.joca.dk

8000 - 8990

Sponsoreret

Smart tøj i store størrelser 44 - 56

BOUTIQUE MARIE

Borggade 11 . 8000 Århus C . Tlf. 86 19 74 77

KOM IND OG SE
- Efterårets nyheder er i butikken nu

Ortopædisk Håndskomager

Silkeborgvej 235 - 8230 ÅBYHØJ
Tlf. +45 86 15 21 77 - Fax +45 86 15 21 32
E-mail: r.h.haandskomageri@mail.tele.dk

ELITE SLIBERIET
v/H.C. Jensen

Skanderborgvej 212 · Viby J
Vi sliber for Industri & Private
86 11 22 55
Åbningstider:
Man-tors. 8-16 · Fredag 8-12
www.elitesliberiet.dk

Café Parkhuset
En særlig café
med god tid til det hele

Hverdag kl. 10 - 18.00
Navegdrugsvej 5, 8300 Odense, tlf. 77 60 83 83
www.cafeparkhuset.dk

Klinisk tandtekniker
SUSANNE H. STÆRMOSE

Rådhusgade 12 st. th. • 8300 Odder
Tlf. 86 56 01 30
www.odder-tandtekniker.dk

Udførelse af projekter i total- og hovedentreprise
Andelsboliger, ejerboliger, erhvervsbyggeri -
boligudlejning og erhvervsudlejning

VIBE-HUSE

Samsøvej 29 8382 Hinnerup Tlf.: 86 98 60 11
www.vibe-huse.dk

NR. DJURS BOGHOLD og IT - bogføring og IT

- Fokus på mindre virksomheder
- Højt serviceniveau
- Konkurrencedygtige priser

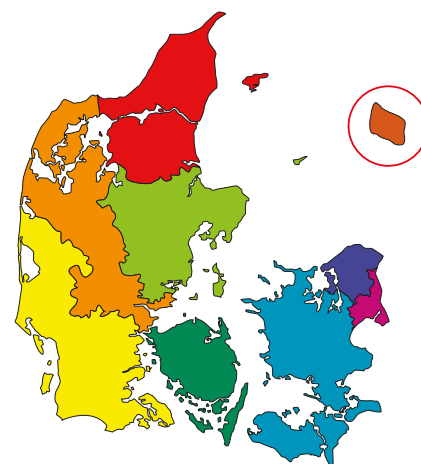
Bønnerupvej 23 • Bønnerup Strand
8585 Glesborg • Tlf. 51 88 78 15
E-mail: info@ndbit.dk
www.ndbit.dk

Mellerup Skolehjem

Støvringgårdvej 43, 8930 Randers NØ
Tlf. 78 41 00 00

1000 - 2990	6000 - 6990
3000 - 3670	7000 - 7990
3700 - 3790	8000 - 8990
4000 - 4990	9000 - 9990
5000 - 5985	

IDRÆTSSKOLEN FOR UDVIKLINGSHÆMMEDE
Hvidkildevej 64 · 2400 · København NV · Tlf.: 38 88 28 46

Idrætsskolens nye brochure for skoleåret 2014-2015 er kommet!

Idrætsskolen er et undervisningstilbud til voksne udviklingshæmmede elever, der går på skolen i et skoleår, i dagtimerne fra 9.00 til 14.00 hver dag. Det nye skoleår begynder mandag d. 18. august 2014, og slutter fredag d. 19. juni 2015. Skolen ligger i dejlige lokaler på 1. sal i Grøndal Centret.

Vi afholder idrætsdag/åbent hus for alle interesserede ansøgere torsdag d. 30. januar 2014 kl. 09.00-16.00.

Hvis du har lyst til at søge ind, skal du ringe efter brochuren, og sende en ansøgning ind til os senest fredag d. 28. februar 2014.

Hvis det har interesse, kan vi komme og vise en film om skolen, og fortælle om, hvordan det er at være elev her.

Hvis I ønsker yderligere oplysninger om Idrætsskolen, se på vores hjemmeside: www.idraetsskolen.net
mail: info@idraetsskolen.net eller ring på:
tlf. 38 88 28 46.

Haglebu Fjellstue en en lille turistvirksomhed som siden 1989 har specialiseret sig i aktivitetsferier for handicappede gæster. Vi er ikke uddannede pædagoger, men er rigtig glade for at arbejde med funktionshæmmede.

HAGLEBU FJELLSTUE AS

- Skiaktiviteter
- Snescooterture
- Hygge ved bål
- Musik, dans, og karaoke
- Hundeslædekørsel

Altid rimelige priser

HAGLEBU FJELLSTUE AS

Haglebu 3359 Eggedal, Norge
Tlf. +47 3271 3350 • www.haglebu.no

Fordi livets udfordringer klares bedst i fællesskab

BPA-Leverandør - STU-Leverandør
Ledsagelse - Leverandør af helhedsløsninger til den offentlige sektor

Vi står bag dig

Vi står til rådighed med:

- Støtte, Råd & Vejledning
- Serviceordninger
- Vikardækning
- Løn & Regnskab
- Arbejdspladsvurdering (APV) og hjælp til medarbejderudviklingssamtaler (MUS)
- Formidling og rekruttering af hjælpere
- Dognåbent ved akut opståede situationer
- Mange års erfaring indenfor branchen

Ønsker du et uforpligtende møde står vi naturligvis altid til rådighed.

P.P.
Handicapservice ApS

www.pphandicapservice.dk - Tlf. +45 4369 2848

Kontortider: Mandag til torsdag 8.30-16.00 / Fredag 8.30-15.00

Bofællesskaberne Inge og Sofie Marie – Ringsted

Autisme

Udviklingshæmning og Synshandicap

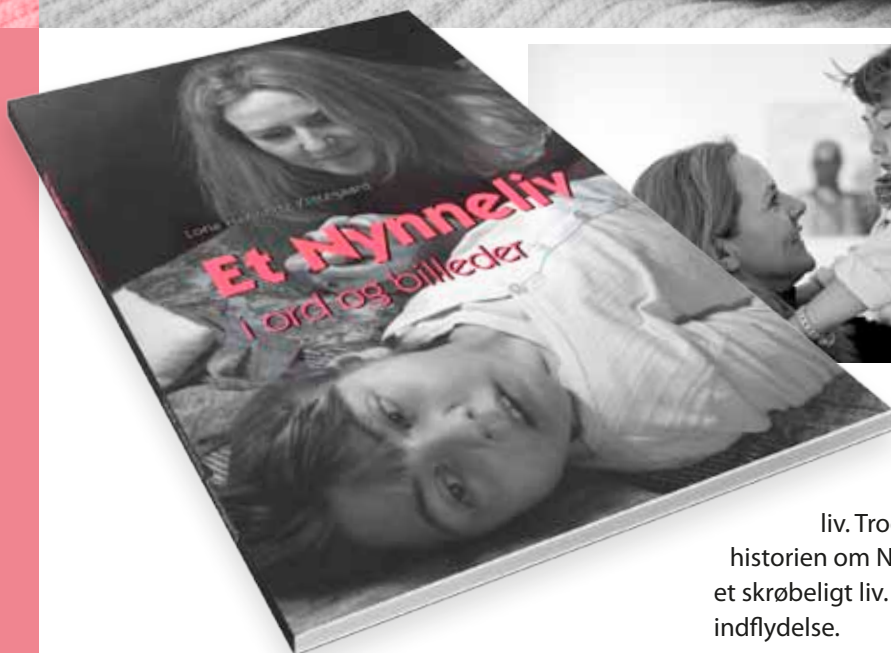
www.mariehjem.dk/sofie

www.mariehjem.dk/inge

Et Nynneliv

– I ORD OG BILLEDER

- Hvorfor lige os og ikke naboen? Det er godt, hun har fået jer som forældre, sagde folk. Vi kunne ofte finde mange andre, som hellere skulle have haft den udfordring i deres liv. Bare ikke vores Nynne, selvfølgelig.

Citat fra bogen "Et Nynneliv"

Et Nynneliv er historien om en barsk hverdag, hvor Nynnes svigtende helbred styrer familiens liv. Trods det er Nynnes liv dog fuld af kvalitet. For historien om Nynne er også en fortælling om ydmyghed til et skrøbeligt liv. Om kærligheden til et barn uden stemme og indflydelse.

Nynne er både mentalt og fysisk handicappet, men derfor kan man godt leve et meningsfuldt liv. Handicappene giver bare nogle helt særlige udfordringer for Nynne og hendes familie i dagligdagen.

Et Nynneliv bliver dermed også et indspark i debatten om, hvem Velfærdsdanmark er til for, fosterdiagnostik og fravælgelse af fostre med handicap. For hvad er et godt liv?

Bogen er udgivet med støtte fra Landsforeningen LEV. Et Nynneliv kan købes på BoD.dk eller i den lokale boghandel. Vejledende pris: 129 kr.

Randers ElitesportsCollege
www.elitesportscollege.dk

Få elitesport på skoleskemaet

På Randers ElitesportsCollege kan du kombinere serieskolegang og håndbold på højt niveau - eller fodbold, badminton...

Randers Håndbold og TræneruddannelsesCentret samarbejder med Randers ElitesportsCollege. Her har du mulighed for et uddannelsesforløb fra 7.-8. og 10. klasse til HØJNIVEAU elite håndbold, og du dyrer dit sport på højt niveau. Et du træner og vil vide mere, så tilmeld vores elite-elitesportscollege.dk

TRÆNER
TræneruddannelsesCentret
København Boulevard 129
8000 Randers C
Tlf. 87 11 20 20
www.trainer.dk

HÅNDBOLD
Randers Håndbold
Fakke Allé 3
8000 Randers C
Tlf. 87 11 20 20
www.randershaandbold.dk

Elever fra Randers ElitesportsCollege har mulighed for at få en ekstra uddannelseshæftelse i en af de moderne idrætsskoler lige ved siden af Sønder Årnie og Zoro Park.

Virum Gymnasium

Fuglsangvej 66, 2830 Virum

45 83 21 41

Rektor: Mette Kynemund
www.virum-gym.dk

Jens Kromanns Vej 9
Snoghøj
7000 Fredericia
Tlf. 75 94 56 14

Aftenskolen for udviklingshæmmede.

Ring og rekvirer program for sommerhøjskoler, weekendkurser samt for undervisning i Kolding, Fredericia Vejle, Svendborg og Langeland.

Øster Skerninge Autoværksted

v/Jørgen Jensen • Ø. Skerningevej 17B • Ollerup
mail: info@oe-skrauto.dk • Fax 62 24 13 48

62 24 13 49
www.oe-skrauto.dk

Flere glade biler

AKTIVITETSCENTRET KELLERSVEJ

Dagtilbud for voksne udviklingshæmmede

MANGFOLDIGHED OG MULIGHEDER

Flexibilitet • Oplevelser/omsorg • Neuropædagogisk tilgang
Dyrehold og ridning • Mulighed for halvtidspladser
• Cafe Dukkehuset

Kellersvej 13 - 23. 2860 Søborg
Telefon 39 57 33 60 - E-mail: ac-kellersvej@gladsaxe.dk
Hjemmeside: www.gladsaxe.dk/ac-kellersvej

HORSSENS KOMMUNE

Rådhusvej 4 • 8700 Horsens
Tlf. 76 29 29 29 • www.horsens.dk

STU Nextjob

SKOLJOB TIL RETTELSE
ANSØGNINGSINDENSLÆP
FOR UNGE / HVORFOR NÆSTJOB?

Tre år med individuelt tilpasset undervisning i trykke rammer, venner og sammenhold. Ingen kedelig skolebænk, men spændende læring for livet

Sport, individuel læring & kultur
det' Nextjob der duer!

Sandtoften 3-7 2820 Gentofte
Tlf.: +45 28 05 26
www.nextjob.dk nextjob@nextjob.dk

Specialcenter for Voksne med Handicap

Region Syddanmark

Afdelinger:

- Grønnebæk, afd. Fuglemajgaard og Kompasrosen, Rødding.
- Bøge Allé 16, Ribe.
- Østruplund, afd. Marken, Skoven, Slottet og A-hus.

Højt specialiserede ydelser:

- Svær problemadfærd
- Foranstaltningssdomte
- Misbrugsproblematikker

Centeradresse:
Klintebjergvej 75, 5450 Otterup
Tlf. 9944 1400

specialcentervoksnehandicap.regionyddanmark.dk

LIGHED I SUNDHED

SUNDHEDSKONFERENCE

— HANDICAP ELLER EJ

**31. JANUAR
2014**

Med LEVs Sundhedskonference sætter vi spot på, hvordan vi giver mennesker med udviklingshæmning de samme muligheder for at få et langt, godt og sundt liv som alle andre. Konferencen undersøger årsagerne til den manglende lighed i sundhed og giver konkrete bud på nogle af løsningerne. Sidst men ikke mindst udfordrer vi den politiske vilje til at tage ansvar og skabe mere lighed i sundhed – uanset handicap.

MÅLGRUPPER FOR KONFERENCEN

- Pårørende til mennesker med udviklingshæmning, herunder LEVs medlemmer
- Ansatte i kommunale sundheds- og socialforvaltninger
- Ansatte i statsadministrationen
- Ansatte i kommunale sundhedscentre, fysioterapeuter m.fl.
- Ansatte i diverse tilbud for mennesker med udviklingshæmning
- Praktiserende læger, medarbejdere i sygehussektoren, ansatte på apoteker m.fl.

Programmet for konferencen er under udarbejdelse. Men du vil både få mulighed for at møde – og komme i dialog med – eksperter, fagfolk fra både sundheds- og socialområdet og lokal- og landspolitikere.

Sæt kryds i kalenderen den 31. januar 2014 – og hold øje med LEVs hjemmeside, hvor der snart er mere information om program og mulighed for at tilmelde sig.

KvaliKomBo – Ny E-bog

E-bogen "KvaliKomBo – En håndbog til pædagogisk kompetenceudvikling i botilbud" er udviklet på baggrund af kvalitets- og kompetenceudviklingsprojektet i botilbud *KvaliKomBo* og skal medvirke til at fremme kvaliteten i botilbud.

"Det ka' Nytte" er den pædagogiske metode, som KvaliKomBo-projektet har taget udgangspunkt i. Metoden er en faglig tilgang til socialpædagogisk praksis, der blev udviklet i midten af firserne. Den handler i høj grad om etik og holdninger til arbejdet med de mest handicappede unge og voksne. E-bogen er udgivet af Socialt Fagforlag.

Download af E-bogen i PDF-format koster kr. 80,- incl. moms og kan bestilles i E-boghandlen Social Viden på www.socialtlederforum.dk.

Udviklingshæmmet stiller op for Venstre i Kolding

Venstre i Kolding har sat 24-årige Jesper Christiansen på kandidatlisten til det kommende kommunalvalg. Jesper Christiansen fik en mindre hjerneskade ved fødslen, som blandt andet gør det svært for ham at regne og stave. Ligesom han også kan have svært ved at finde rundt i officielle breve.

Jesper Christiansen har altid gået på specialskoler og arbejdet på beskyttede arbejdspladser, men efter et møde med Jørn Pedersen, Venstres borgmester i Kolding, blev han føjet til partiets kandidatliste. Den unge politiker mener ikke selv, at hans handicap bliver et problem, hvis han kommer i byrådet.

"Jeg har slet ikke overvejet, at mit handicap kan blive et problem. Jeg kontaktede bare Jørn Pedersen, fordi jeg gerne vil ind i politik," siger Jesper Christiansen til Jyllands-Posten.

Jesper Christiansen er så vidt vides den første udviklingshæmmede, der stiller op til et kommunalvalg og har derfor fået stor opmærksomhed i medierne.

Mestring og muligheder

Oligofrenipsykiatrien på Aarhus Universitetshospital, Risskov fejrer 25 års jubilæum med en stor international konference, der sætter fokus på mennesker med udviklingshæmning og psykiske lidelser.

Konferencen henvender sig bredt til alle faggrupper, der er i berøring med udviklingshæmmede mennesker: Fra læger og sygeplejersker til psykologer, pædagoger og pårørende.

Hvordan mestrer et menneske, som er både udviklingshæmmet og har en psykisk sygdom, livet? Hvilke muligheder har de forskellige faggrupper for at støtte det udviklingshæmmede menneskes mestring? Og hvordan udvikler man som fagperson bedst denne kompetence. Konferencen finder sted tirsdag 20. maj og onsdag 21. maj 2014. Læs mere på www.konferencen2014.dk.

For få handicappede i politik

Der er kun ganske få handicappede på kandidatlisterne til kommunalvalget, skriver DR.dk. I Trekantområdet er der kun fire, og det er for lidt, mener Dansk Handicapforbund. På landsplan er der kun cirka 20 handicappede, der stiller op til kommunalvalget den 19. november.

- Hvis man ser på mennesker med handicap i forhold til befolkningen, er det ti procent af befolkningen. Ergo kunne man så også håbe på, at det var ti procent af kandidaterne, der på en eller anden måde har berøring med handicapverdenen, og det er det ikke, siger Susanne Olsen, landsformand i Dansk Handicapforbund.

- Det er meget vigtigt, at vi deltager i det politiske liv også. På den måde ser man jo mangfoldigheden, siger Susanne Olsen.

Hverdagslivet har barrierer for personer med handicap

SFI har undersøgt samfundsdeltagelse, hverdagsliv og levevilkår for personer med funktionsnedsættelse i en stor spørgeskemaundersøgelse med knap 19.000 besvarelser.

Undersøgelsen, som har titlen *Hverdagsliv og levevilkår for mennesker med funktionsnedsættelse*, viser, at i den del af hverdagslivet, hvor rammer og normer for handlinger ikke nødvendigvis er klare, oplever mange personer med funktionsnedsættelse det vanskeligt at deltage på lige fod med andre. Og det gælder både personer med fysisk og psykisk funktionsnedsættelse. Det handler især om aktiviteter i byrummet - som at gå på café eller i biografen. Og det handler om intime og personlige relationer - som at have nære fortrolige eller at have et godt sexliv.

Derimod oplever personer med funktionsnedsættelse ikke i samme grad barrierer, når det drejer sig om at deltage i aktiviteter med mere faste eller institutionaliserede rammer. Det kan for eksempel være at gå til lægen, gå på arbejde,

deltage i foreningsmøder, udføre frivilligt arbejde, dyrke foreningssport eller tilbringe tid med familien.

Det har især en positiv betydning for deltagelsen i samfundslivet at være knyttet til arbejdsmarkedet og at have et tæt forhold til familien. Personer med en lav tilknytning til arbejdsmarkedet eller personer, der modtager førtidspension, har en langt lavere grad af deltagelse.

Undersøgelsen er bestilt af Social-, Børne- og Integrationsministeriet og finansieret af satspuljemidler. Bestil eller download rapporten på www.sfi.dk.

Kommunekredse

LANDSFORENINGEN LEV

– udvikling for udviklingshæmmede

LANDSKONTOR:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

Telefon: 3635 9696

E-mail: lev@lev.dk

Web: www.lev.dk

KONTOR- OG TELEFONTID:

Mandag til torsdag: 9.00-16.00

Fredag: 9.00-13.00

GIRO:

5 49 00 06 (kontingent)

2 00 10 04 (gaver og bidrag)

LANDSFORMAND:

Sytter Kristensen

Tlf. 4016 8044

e-mail: sk@lev.dk

NÆSTFORMAND

Tonny Mortensen

Tlf. 2168 6273

e-mail: hilde-morten@post.tele.dk

LEV BLADET:

Nr. 7/62. årgang 2013

ISSN: 1903-7937

PROTEKTOR:

Hendes Majestæt

Dronningen

MEDLEM AF:

Inclusion International

NSR – Nordisk Samarbejdsråd

ANSVARSHAVENDE REDAKTØR:

Sytter Kristensen

REDAKTION:

Arne Ditlevsen, Sytter Kristensen,

Lasse Rydberg, Hans Andersen,

Thomas Gruber

FORSIDEILLUSTRATION:

Synergi Reklamebureau Webureau

STOF TIL BLADET SENDES TIL:

Blekinge Boulevard 2, 2630 Taastrup

Telefon: 3635 9696

Telefax: 3635 9697

E-mail: redaktion@lev.dk

Indsendte bidrag afspejler ikke
nødvendigvis LEVs holdninger.

DEADLINE:

Deadline for LEV 8 er den 18. november.

Bladet udkommer den 13. december.

ANNONCEEKSPEDITION:

FL Reklame

Damgårdvej 46, Gram

8660 Skanderborg

Tel. 8793 3788

Email: fl@flreklame.dk

OPLAG: 8.000 stk.

LAYOUT OG TRYK:

Synergi Reklamebureau Webureau

LEVS RÅDGIVNINGSTJENESTE:

Mandag, tirsdag, onsdag:

10.00-12.00

Torsdag, fredag, lørdag, søndag:

Lukket

Ring 8038 0888

(LEV betaler samtalen)

E-mail: raadgivningen@lev.dk

Assens/Middelfart/Nordfyn

Ingrid Rasmussen

Tlf. 6445 1562

e-mail: ingrid.rasmussen@kabelmail.dk

Bornholm

Svend Pedersen

Tlf. 2151 0399

e-mail: svendp07@gmail.com

Billund

Mette Andersen

Tlf. 2870 3091

e-mail: flintemarken@gmail.com

Djursland

Lis og Per Sørensen

Tlf. 8639 4881

email: sorensen.ahorn6@mail.tele.dk

Dragør/Tårnby

Jacob Taarup

Tlf. 2828 9866

e-mail: jacob.taarup@identitas.dk

Egedal

Jane Villemoes

Tlf. 4031 7597

e-mail: janevillemoes@msn.com

Esbjerg/Fanø

Dorthe Højriis Thomsen

Tlf. 7545 0383

e-mail: dhtprivat@mail.dk

Favrskov/Skanderborg

Lone Thykær

Tlf. 8691 1070

e-mail: thykeer@webspeed.dk

Faxe/Stevns/Vordingborg

Kristian Nicolaisen

Tlf. 2259 3050

e-mail: vibeke@angelman.eu

Frederiksberg

Kirsten Bartroff

Tlf. 3871 3158

e-mail: kirsten.bartroff@kreds.lev.dk

Frederikssund

Ninette Hartwich

Tlf. 4738 4010

e-mail: lev.frederikssund@gmail.com

Furesø

Sine Holm

Tlf. 4498 4454

e-mail: sine@biomerieux.dk

Fåborg-Midtfyn/Ærø

Ulla Stick

Tlf. 6268 1987

e-mail: ulla.stick.kredslev@mail.dk

Gentofte

Jens Christian Pedersen

Tlf. 3968 2056

e-mail: jcpedersen@gmail.com

Gladsaxe

Alice Rasmussen (kontaktperson)

Tlf. 3969 5852

e-mail: alice.rasmus@webspeed.dk

Greve

Allan Jørgensen (kontaktperson)

Tlf. 4390 8963

e-mail: allan_joergensen@mail.dk

Guldborgsund

Hanne Nielsen

Tlf. 5444 5656

e-mail: rytterbjerggaard@mail.dk

Haderslev

Solvej Laugesen

Tlf. 7484 1665

e-mail: solvej@dbmail.dk

Halsnæs

Rita Simonsen

Tlf. 4971 9471

e-mail: ritas@os.dk

Hedensted/Horsens

Dorrit S. Haulrich

Tlf. 7589 7919

e-mail: dokinira@hotmail.com

Helsingør

Jacob Svendsen

Tlf. 4922 6162

e-mail: jacob.svendsen@pol.dk

Herlev

Marianne Ulrich-Jørgensen

Tlf. 4491 9168

e-mail: ml.ulrich@privat.dk

Hillerød/Allerød

Dorthe Kann

Tlf. 4826 1050

e-mail: dkann@dadlnet.dk

Holbæk/Odsherred

Morten Løvschall

Tlf. 5917 3917

e-mail: morten@lovschall.name

Høje-Taastrup

Erik Petersen

Tlf. 2211 3430

e-mail: svane1@post11.tele.dk

Hørsholm

Flemming Sundt (kontaktperson)

Tlf. 4586 1707

e-mail: flemmingsundt@gmail.com

Kalundborg

Søren Hansen

Tlf. 5950 7416

e-mail: sdh@dbmail.dk

Kerteminde

Laurits Nielsen

Tlf. 6534 1509

e-mail: lauhed@mail.dk

Kolding

Inge Stausholm

Tlf. 7553 1320

e-mail: inge@istausholm.dk

København

Danielle Pröschild

Tlf. 3581 3322

e-mail: danielle@proschold.dk

Køge

Ulla Fougt

Tlf. 5682 2369

email: u.fougt@yahoo.dk

Lolland

Gyrithe Sidor (kontaktperson)

Lavendelvej 11

4920 Søllested

Mariager Fjord/

Vesthimmerland/Rebild

Ella Holm Hansen

e-mail: eh@ellaholmhansen.dk

Morsø

Lone Øst

Tlf. 9776 4698

e-mail: zenofexxx@sol.dk

Nyborg

Ole Skovsbøll

Tlf. 4029 6097

e-mail: skovsboell@hotmail.com

Næstved

Hanne Kristensen (kontaktperson)

Tlf. 2291 5746

e-mail: larskristensen@stofanet.dk

Odder/Samsø

Tom Møller Jensen

Tlf. 3020 9133

e-mail: lev.odder@gmail.com

Odense

Dorthe Elise Nielsen (kontaktperson)

Tlf. 6611 1099

e-mail: mia21@webspeed.dk

Randers

Preben Schmidt

Tlf. 8640 2217

e-mail: preben@achtenschmidt.dk

Ringsted

Mona Williams
Tlf. 5764 3584
e-mail: lev.ringsted@gmail.com

Roskilde/Lejre

Bjørn Lykke Sørensen
Tlf. 6172 0976
e-mail: bjls@lejre.dk

Rødovre

Irene Schimmell
Tlf. 3670 6492

Silkeborg

Anders Christensen
Tlf. 8684 6221
e-mail: jagachristensen@hotmail.com

Skive

Jørn Bruun
Tlf. 9752 5516
e-mail: bruun.skive@youmail.dk

Slagelse/Sorø

Gitte Larsen
Tlf. 58376012
e-mail: gla@attheweb.dk

Solrød

Carsten Wærens
Tlf. 5614 4125
e-mail: waerens@webspeed.dk

Svendborg/Langeland

Frank E. Jensen
Tlf. 6222 1490
e-mail: edelberg@stofanet.dk

Sønderborg

Finn Schmidt (kontaktperson)
e-mail: fluefinn@gmail.com

Thisted

Gerda Kobberøe (kontaktperson)
Tlf. 9793 7444

Tønder

Jens Ellekjær
Tlf. 7472 4094
e-mail: je@kreds.lev.dk

Varde

Ole Lennart
Tlf. 2170 0359
e-mail: familien-lennart@mail.dk

Vejen

Finn Nygaard
Tlf. 7552 4740
e-mail: finn@asbovej.dk

Vejle

Kari Overhalden
Tlf. 7572 1590
e-mail: kari@tilmar.dk

Vendsyssel

Fridolin Laager
Tlf. 9847 9116
e-mail: laagerf@gmail.com

Vestegnen

Niels Tobiasen
Tlf. 2420 1624
email: lev.vestegnen@kreds.lev.dk

Vestjylland

Kurt Weise
Tlf. 6140 9025
e-mail: kurt.weise@lev-vestjylland.dk

Viborg

Henning Gregersen
Tlf. 8665 9525
e-mail: hg-kg@hotmail.dk

Aabenraa

Magny Jønch
Tlf. 7452 6472
e-mail: magnyjonch@webspeed.dk

Aalborg

Annette Andreasen
Tlf. 9814 4714
e-mail: a.andreasen@home3.gvdnet.dk

Aarhus

Anni Sørensen
(konstitueret formand)
Tlf. 2628 3083
e-mail: anni.soerensen@skolekom.dk

Angelmanforeningen i Danmark

Jane Villemoes
Tlf. 4031 7597
e-mail: angelmanforeningen@gmail.com
www.angelman.dk

Cri du Chat Foreningen

Birthe Villani
Tlf. 8611 8887
e-mail: villani@mail1.stofanet.dk

Danske Døvblindfødtes Forening

Vibeke Faurholt
Tlf. 9885 4332
e-mail: faurholt@mail.tele.dk
www.ddbf.info

Dansk Forening for Tuberøs Sclerose

Liselotte W. Andersen
Tlf. 8627 7714
e-mail: brandersen@webspeed.dk
www.tsdanmark.dk

Den danske CDG-forening

Pia Seitzberg
Tlf. 3512 5125
e-mail: johnnymadsen@email.dk
www.cdg.dk

Foreningen Handicappede Børn Uden Diagnose

Anja Grevinge
Tlf. 6178 0508
e-mail: hbud@forum.dk
www.hbud.dk

Landsforeningen for Rubinstein-Taybi Syndrom

Karin Kirkedal Hansen
Tlf. 3116 5559
e-mail: kirkedal.hansen@jafnet.dk
www.Rubinstein-TaybiSyndrom.dk

UniqueDanmark

Dorte Vestergren Møller
e-mail: dorte@uniquedanmark.dk
www.uniquedanmark.dk

Kristelig Handicapforening

Ellen Hessellund Mikkelsen
Tlf. 8741 0138
e-mail: landskontor@k-h.dk
www.k-h.dk

Landsforeningen Downs Syndrom

Thomas Hamann
Tlf: 2129 6675
email: donluffe@me.com
downssyndrom@downssyndrom.dk
www.downssyndrom.dk

Landsforeningen for Fragilt X syndrom

Helle Hjalgrim
Tlf. 4448 5808
e-mail: helle.hjalgrim@dadlnet.dk
www.fragiltx.dk

Dansk Forening for Williams Syndrom

Michael Lauridsen
Tlf. 6441 5391
e-mail: williamssyndrom@mail.dk
www.williams-syndrom.dk

LUMA – Landsforeningen der arbejder for Udviklingshæmmede Med Autisme

Henrik Sloth
Tlf. 4453 0697
e-mail: luma@lumaweb.dk
www.lumaweb.dk

Landsforeningen for Prader-Willi Syndrom

Jytte Helgogaard
Tlf. 2167 1299
e-mail: jyttehelgogaard@tdcadsl.dk
dkwww.prader-willi.dk

Landsforeningen for Sotos Syndrom

Yvonne Wounlund
Tlf. 6447 1090
e-mail: yvonne-wounlund@mail.dk
www.sotosyndrom.dk

Landsforeningen Rett Syndrom

Winnie Pedersen
Tlf. 7020 2053
e-mail: post@rett.dk
www.rett.dk

ULF – Udviklingshæmmedes Landsforbund

Lisbeth Jensen
Tlf. 7572 4688, Fax 7572 4633
e-mail: ulf@ulf.dk
www.ulf.dk

Copyright:

LEV må gerne kopieres og på anden måde anvendes, hvis kilden tydeligt angives.

Et eksemplar af den pågældende publikation bedes tilsendt LEVs redaktion.
ISSN 1903-7937

Ørsted Gl. Skole tilbyder et højskolelignende døgnophold eller STU i hel- eller delforløb

Vi har 8 døgnpladser samt 2 dagspladser.

Vi har fokus på idræt/sundhed, IT/kommunikation, musiske/kreative fag og personlig modning.

Et tilbud til udviklingshæmmede unge

Vi hjælper dig i den rigtige retning!
Kontakt skolen for et besøg eller praktikophold.

Ørsted Gl. Skole

Ørstedvej 12 • 6560 Sommersted • Tlf. 2162 8972
E-mail: info@orstedskole.dk • www.orstedskole.dk

Wengé Gulve A/S

Bytoften 94 • 7400 Herning • Tlf. 97 26 95 57 • www.wengegulve.dk

Tønmestrene
Brødrene

BARSLUND A/S

Cikorievej 92 • 5220 Odense SØ

Tlf. 66 11 31 34 • Mobil: 21 21 65 54 • Fax: 66 11 32 25

E-mail: info@brdr-barslund.dk • www.brdr-barslund.dk

Aros Facility Service A/S garanterer og sikrer at opgaven bliver løst som aftalt...

Om Ledelse og Nærvær

Vores 25 medarbejdere gør os...

Vores referencer:

AROS Facility Service A/S står klar med 25 kvalificerede medarbejdere samt et gennemprøvet underleverandernetværk til at løse alle dine serviceopgaver inden for:

Rengøring:

- Industri, skole og kontorrensning
- Vinduespolering
- Rengøring af solcelleanlæg

Udearealer:

- Hækklipping
- Græsklipning
- Anlægsgartneropgaver
- Algebehandling
- Snerydning

Ønsker du en udførelsesgaranti på...

- Niels Rosenberg
- Mobil: +45 2235 6737
- Ole Juul Andersen
- Mobil: +45 2616 2546

Vi gør livet lettere for en række private og offentlige virksomheder. Aros Facility Service A/S giver dig mulighed for at koncentrere dig om dine kerneopgaver, mens vi tager os af resten!

Vores referencer:

- Kommuner
- Boligforeninger/ejerforeninger
- Skoler
- Private
- Hel eller halvoffentlige virksomheder
- Med flere...

Ønsker du en udførelsesgaranti på...

- Niels Rosenberg
- Mobil: +45 2235 6737
- Ole Juul Andersen
- Mobil: +45 2616 2546

UNGDOMSUDDANNELSESCENTER MAGLEMOSEN BALLERUP

Ungdomsuddannelse under STU

Ungdomsuddannelsescenter Maglemeden er et uddannelses tilbud til unge mennesker mellem 16 og 25 år. Uddannelses tilbuddet gives til unge udviklingshæmmede, der efter endt grundskoleundervisning, fortsat har behov for specialundervisning, værkstedsaktivitet eller tilsvarende som forberedelse til voksenlivet og som ikke kan indgå i de ordinære uddannelses tilbud. Der kan tilrettelægges særlige forløb under Lov om specialundervisning for voksne.

- Individuelt tilrettelagt uddannelses tilbud
- Undervisningsaktiviteter, eksterne praktikforløb, liniefag
- Sociale og pædagogiske aktiviteter
- Optagelse kan foregå løbende

Magleparken 1 • 2750 Ballerup • Tlf. 44 77 61 01 • maglemeden@balk.dk • www.maglemeden.dk

BROEN

INTELLIGENT FLOW SOLUTIONS

www.broen.dk

Nordjysk Børne- ungecenter, NBU
Aalborgvej 31-33 • 9460 Brovst
Tlf. 98 23 29 70
www.nbu-center.dk

Vi har ledige pladser

DILLESOLM - et liv på egne betingelser

Salimorvej 1 • 4874 Gedser
Tlf. 54 16 37 37 • www.dillesholm.dk

- vi går i dybden med opgaverne

**TELEFON &
DØGNVAGT
55 70 04 84**

**ISS Kloak- &
Industriservice**

Tidl. Ingemann Christensen

Tømning og rensning, Højtryksspuling, Industrispuling
Slamsugning, Rensning af faldstammer, TV-inspektion,
Kloakreparation, Aut. Kloakmester.

Smedevænget 15 • Stenstrup • 4700 Næstved
kloakservice@iss.dk

www.iss-kloakservice.dk

Cafe Chaplin \$103

Få et nyt arbejde
i trygge omgivelser

Vil du være en del af teamet
der står bag Helsingørs
mest populære cafe.

Henvendelse til Pernille Norre,
23 49 92 91. @: pernille@chaplin.as

Find mere info på STU Chaplin:
www.chaplin.as / www.cafechaplin.dk

☎ 23 49 92 91 mail: pernille@chaplin.as

Besøg

museum

S I L K E B O R G

WWW.MUSEUMJORN.DK

FL-REKLAME

Agerbakken 21 • 8362 Hørning
www.flreklame.dk • fl@flreklame.dk • t. +45 7022 1870

Som pårørende til udviklingshæmmede og medlem af LEV kan du opnå gode rabatter på dine forsikringer hos Codan. Ring og hør mere på 33 55 55 55.

DET HANDLER JO BARE OM AT LEVE

LEV og Codan har sammen udviklet en række forsikringer, der er specielt tilpasset handicappedes og udviklingshæmmedes behov.

Vi kalder dem **HANDI** forsikringer

Du får f.eks. med HANDI hændelsesforsikring en række fordele i forhold til andre ulykkesforsikringer.

Blandt andet dækning af brilleskader, tandskader og knoglebrud, og så kræves der ingen helbredsoplysninger.

Ring nu til LEV og hør mere om alle HANDI forsikringerne, og hvordan vi hjælper dig med at forsikre det liv, du lever.